

**TARİHE
SAYGI**

Yerel
Koruma
Ödülleri

2022

Sergi Kataloğu

İzmir Sanat Büyük Salon
15 Aralık 2022

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

18. YIL

TARİHE SAYGI YEREL KORUMA ÖDÜLLERİ 2022 YILI ÖDÜL KATALOĞU

İBB Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanlığı
Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürlüğü
www.tarihesaygi.com

KÜNYE

Yayın Yönetmeni

Mihriban YANIK / Kent Tarihi ve Tanıtımı Daire Başkanı

Yayın Sorumlusu

Sevinç ÇULCU / Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürü

Metin Yazarı ve Editör

Ayşegül GÜNGÖREN

Fotoğraflar

Mehmet YASA

Grafik Tasarım ve Uygulama

Aliosman KURTULUŞ (2019)

Turgut BİRGİN (2022)

Destek Verenler

Sibel YÜCEL (Metin Desteği)

Özlem KILINÇ (Metin Desteği)

Danışma Kurulu

Tunç SOYER, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

Özgür Ozan YILMAZ, İBB Genel Sekreter Yardımcısı

Mihriban YANIK, İBB Kent Tarihi ve Tanıtımı Dairesi Başkanı

Sevinç ÇULCU, İBB Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıkları Şube Müdürü

Dinç Ofset / Erdinç Hacıcabak

1145/4 Sokak No: 11- C Yenışehir İzmir

Kasım 2022 Birinci Baskı / 750 Adet

ÖDÜL KOMİTESİ ÜYELERİ

Prof. Dr. Başak İPEKOĞLU, İ.Y.T.E. Mimarlık Fakültesi, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Emel GÖKSU, D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü E. Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Eti AKYÜZ LEVİ, D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Emel KAYIN, D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Öğretim Üyesi
Asiye Mehtap GÜNGEN, İzmir 1 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü
Deniz DURDU, İzmir 2 Numaralı Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürü
İlker KAHRAMAN, Mimarlar Odası İzmir Şubesi Başkanı
Ezgi DEDE, Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Başkanı

SEÇİCİ KURUL BAŞKANI

Burçin ALTINSAY ÖZGÜNER - Y. Mimar Koruma Uzmanı
ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Başkanı

ASİL SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Prof. Dr. Serpil BAĞCI - Sanat Tarihçisi
Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Haluk SAĞLAMTİMUR - Arkeolog
Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı Öğretim Üyesi
Dr. Ayşe Ege YILDIRIM - Şehir Plancısı
Koruma Planlama ve Kültür Miras Yönetimi Uzmanı
UCLG Danışmanı, Europa Nostra Türkiye Yönetim Kurulu Üyesi
Öğr. Gör. Dr. Kerem ŞERİFAKİ - Mimar
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü
Önder BATKAN - Şehir Plancısı
Salih SEYMEN - Y. Mimar ve Restorasyon Uzmanı

YEDEK SEÇİCİ KURUL ÜYELERİ

Dr. Öğr. Üyesi Zeynep ELBURZ - Şehir Plancısı
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü
Arş. Gör. Dr. Tülin YENİLİR - Sanat Tarihçisi
Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü
Arş. Gör. Dr. Onur ZUNAL - Arkeolog
Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı

RAPORTÖRLER

Ayşegül GÜNGÖREN (Arkeolog - Uzm. Sanat Tarihçisi)
Mehmet YASA (Restoratör - Fotoğrafçı)
Sibel YÜCEL (Medya İletişim)
Ozan GİRGIN (Arkeolog)
Özlem KILINÇ (Restoratör)

Sevgili İzmirliiler
ve İzmir Dostları;

Kültürel miras, bir kentin mücevheridir. Onu var eden malzemesinden işçiliğine kadar insan elinin izlerini sergiler. Geçen yüzyılları, bin yılları bu güne taşır. Biriken kültürün elle tutulur, gözle görülür örneği, kendi koşulları ve yaşam biçimi içinde ola gelmiştir. Tekrarı yoktur. Onun etrafında doğan, varlığı ile ona ruh katan her insan, her canlı tüm insanlık için vazgeçilmez bir yaşam kaynağıdır.

Bu anlamda biricik özelliğe sahip kültürel miras, özenle, sabırla bir mücevher ustası hassasiyeti ile çalışılarak yeniden kent belleğinde yaşatılmalıdır. Biz bin kültür ile yoğrulmuş, bu güne ulaşmayı başarmış eserlerimizi, onları var eden usta eller gibi korumak, yaşatmak ve gururla dünya ile paylaşmak istiyoruz.

Ayakta tutmak istediğimiz, yaşamasından vazgeçmeyeceğimiz kültürel birikim, bizi güvenle, sadakatle ve özenle geleceğe taşıyacaktır.

Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri ile kentimizin kültür mirasına sahip çıkan yediden yetmişe herkes onurlandırılmaktadır. Uzun geçmişe sahip bu program; birikimi ile kentin tarihe ve kültür mirasımıza duyarlılığımızı temsil etmektedir. Mutlulukla paylaşmak isterim ki programımız

Avrupa'da kültürel mirasın sesi olarak bilinen Europa Nostra Ödülleri'nin Jürisi tarafından miras konuları etrafında bir topluluk oluşturması, yerel koruma çabalarının tanınması, bölgedeki çok kültürlü mirasın tanıtılması yanı sıra gençleri de kültürel miras alanına dâhil eden çabaları ile Jüri Özel Mansiyonu ile onurlandırmıştır.

Bu bağlamda belirtmek isterim ki Tarihe Saygı Yerel Koruma Ödülleri sadece bir yarışma değil, kentin ve kentlinin kültür mirasına yönelik üretimlerinin doğru örneklerini ortaya koyarak bugün ve yarının bilinçli adımlarına katkı sağlamaktadır. Tarihin içinde süren yaşama, insana, doğaya ve mekâna değer vermekte, saygıyı tarihine not düşerek göstermektedir.

Bu programda İzmir ve İzmirli ve onların dostları onurlandırılmaktadır. Programımıza gönülden destek olan ödül komitemize ve seçici kurulumuza; tarihine saygı duyarak yaşayan, üreten tüm ödül sahiplerine; organizasyonun sürekliliğini sağlayan çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. Saygı ve sevgilerimle.

TUNÇ SOYER

İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı

EUROPEAN HERITAGE AWARDS/ EUROPA NOSTRA AWARDS 2021

CATEGORY
**EDUCATION,
TRAINING AND
AWARENESS-
RAISING**

SPECIAL MENTION

**Respect for History /
Local Conservation Awards, Izmir**

Turkey

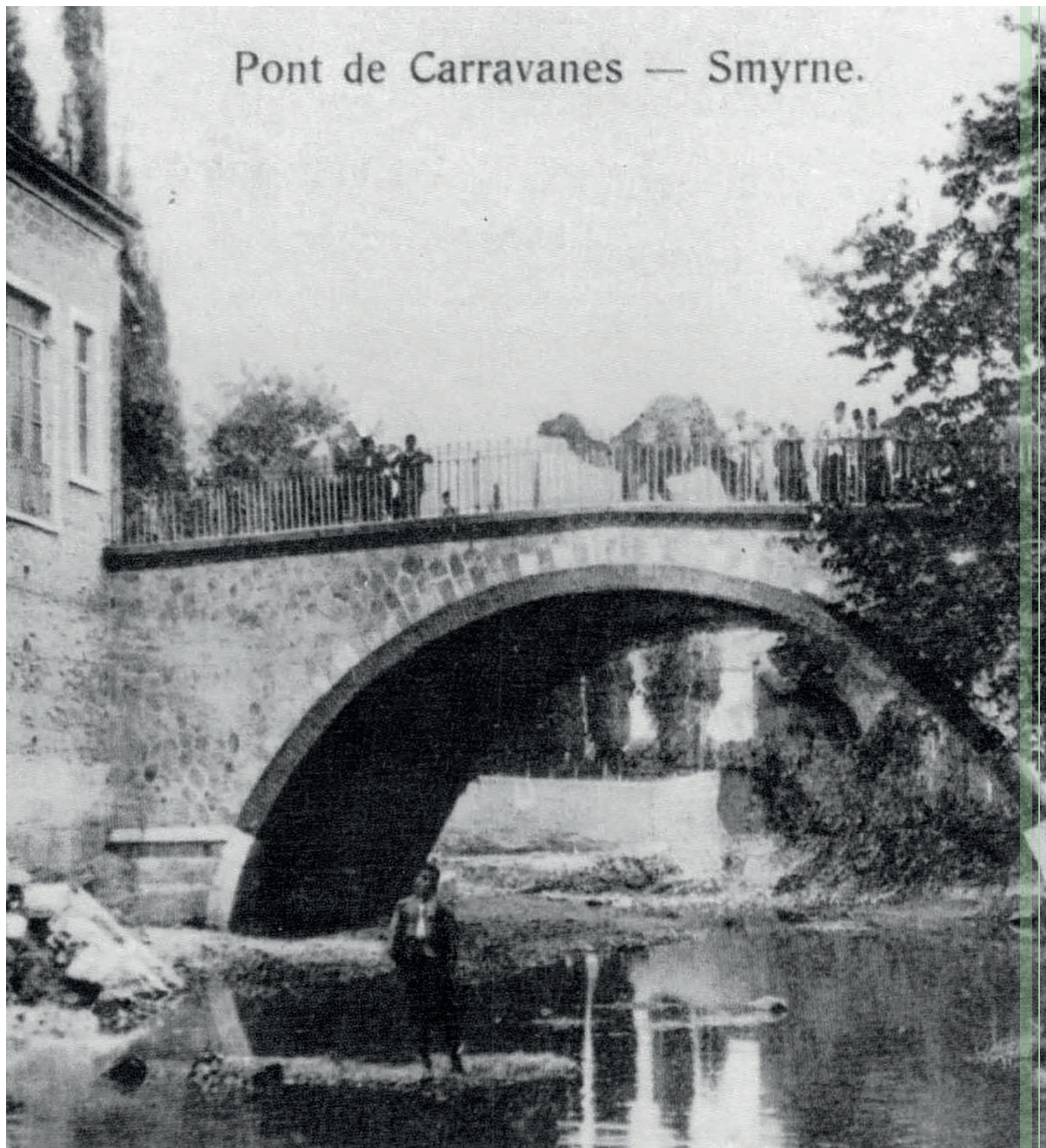
23 SEPTEMBER 2021

Tarihe Saygı
Yerel Koruma Ödülleri,
Europa Nostra tarafından
Jüri Özel Mansiyonu ile
onurlandırıldı.

Pont de Carravanes — Smyrne.

*Marco Polo, tek tek her taşıyla bir köprüyü anlatıyor.
“Peki köprüyü taşıyan taş hangisi?” diye sorar Kubilay Han.*

*“Köprüyü taşıyan şu taş ya da bu taş değil, taşların
oluşturduğu kemerin kavsi” der Marco.*

*Kubilay Han sessiz kalır bir süre, düşünür. Sonra ekler:
“Neden taşları anlatıp duruyorsun bana?
Beni ilgilendiren tek şey var o da kemer.”*

Marco cevap verir: “Taşlar yoksa kemer de yoktur.”

*Italo Calvino (1923-1985)
“Görünmez Kentler” Yapı Kredi Yayınları,
Çeviren Işıl Saatçioğlu İstanbul 2002*

Tarihi Yapıda
Yaşam Kategorisi
/2022

*"Meserret 'in fıskiyesine bakmışım uzun süre. Ellerimi suyun mermer
yalağında şıpırdayan suya ateşe dokunur gibi uzatıp çekmişim.
O suda bir hayal, yařanıp geçilmiř gibi görünen ama
gerçekte akıp duran bir yaşantı varmış."*

*Hidayet Karkuř (1946-)
"řeytan Minareleri" Bilgi Yayınevi 2020*

** Meserret, Tarihi Kemeraltı Çarşısı içinde yer alan iç avlulu tarihi bir otel.*

Tarihi Yapıda Yaşam Ödülü

Kentleşme sürecinin yarattığı değişimlere rağmen İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde tarihi yapısını yıkmayarak koruyup, yaşatan ve özgün işleviyle kullanmayı sürdüren, yapıyı olabildiğince korumayı başardığı jüri tarafından belirlenen yapı sahiplerine verilir. Başvuru konusu yapının korunması gerekli kültür varlığı özellikleri taşıması gereklidir.

Seçici Kurul bu ödülle ilgili değerlendirmesinde, tarihi yapının korunmasındaki mimari ve teknik başarının ötesinde, söz konusu yapıyı “yıkmama” yönündeki istem ve bilince öncelik verir. Bu açıdan, yapı tescilli ise “tescil” edildiği tarihten sonraki değil, önceki dönemine ait koruma süreci daha fazla önem kazanmaktadır. Özellikle bulunduğu semtteki diğer tarihi yapıların yıkılıp, yoğun kentsel çevrelere dönüştürülmesi karşısında kalabilen tavrın kutlanması; buna bağlı olarak da aynı tavrın mimari korumayla desteklenerek sergilenen bilinçli bir kültürel duyarlılığa teşekkür edilmesi, bu ödülün genel hedeflerinden biridir.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Yapıyı sahiplenme ve yaşatmaya yönelik istek ve çabanın görünür olması,*
 - B. Kullanıcı ile yapı arasında “aidiyet” ilişkisinin görünür olması,*
 - C. Kullanıcıların yapıyı maddi özellikleriyle geçmiş anı değerleriyle birlikte geleceğe taşıma ve yaşatma isteği,*
 - D. Kullanıcının çağdaş yaşam-konfor isteği ve gereksinimleri doğrultusunda yaptığı müdahalelerde; yapının malzeme, işçilik ve tasarım özgünlüğünü bozmama veya geri dönüşebilir kılma yönündeki duyarlılığı,*
 - E. Yapı - bahçe / avlu ilişkisinin bütünselliği bozulmadan özgün anlam ve bağlamında sürdürülmesi,*
 - F. Yapıya ait mekânların –tercihen özgün işlevinde– bir bütün olarak kullanılıyor olması.*
- Seçici Kurul tarafından Tarihi Yapıda Yaşam kategorisinde, 6 başvuru değerlendirilmiştir.*

MEYDAN KAHVESİ

Birgi

Mülk Sahibi: **Latif İŞCAN**
İşletmeci: **Hüseyin EROĞLU**

Meydan Kahvesi; 1938 yılında Birgi'de yaşanan bir sel olayından sonra Cumhuriyet Meydanı olarak oluşturulan meydana cephe vermektedir. Dönemin gazetelerinde Birgi Faciası olarak geçen bu felaketin ardından çarşı merkezi de eski yerinden bu meydana taşınmaya başlamıştır. İlk yapılan binanın ise bu kahve olduğu Birgililerce yapılan görüşmelerden öğrenilmiştir. Tek katlı Meydan Kahvesi'nin özgün haliyle günümüze ulaşan yapısının geniş ahşap saçağı ve üzerindeki ahşap çıtalardan yapılmış geometrik zincir desenli bezemesi, aydınlığı çoğaltmak için bol bölüntülü açıklık doğramaları, rabıta zemin ile ahşap tavan kaplamaları aynı yıllara referans vermektedir.

Kahve, 2002 yılında Latif İşcan tarafından satın alınmıştır. İki yıl kadar kendisi işletmiştir. Daha sonra kahvenin işletmesini; 12 yaşlarında bu kahvede çırak olarak çalışmaya başlayan, uzun yıllar burada çalıştıktan sonra kahveciliği meslek edinen, diğer kahvelerde işletmecilik yaparak deneyimini geliştiren Hüseyin Eroğlu'na bırakmıştır. Birgili erkeklerin uzun yıllar boyunca sosyal mekânı olan kahve; hemen yanındaki müderrishaneden dönüşen Çekül Evi ve ziyaretçilerinin çokça yararlandığı, sahip olduğu merkezi konumu ile bugün Birgi'ye gelen ziyaretçiler için bir karşılama mekânı gibidir.

Ayrıca Kahve hem Birgililerin hem de Birgi'ye gelenlerin odun ateşinde pişen çayı ile de özel olarak rağbet görmektedir. Birgi'deki Tarihi yapıların korunmasına

yönelik Eski Birgi Belediyesi, Tarihi Kentler Birliği ve çeşitli üniversitelerin çabaları ile bu kahve de tescillenmiş yapılar arasında yer almaktadır. Kahveye getirilen gazeteler burada günlük olarak okunabilmektedir. Kırathane kültürünün bir uzantısı olan bu alışkanlık, gerçekte Birgi'deki pek çok kahvede de sürmektedir.

Kahvenin ilk yapımından günümüze dek fonksiyonunu sürdürüyor olması, kahve kültürünün Birgi'deki ilk örneklerinden olması, özgün mimari özelliklerini yaşıyor olması, konumuyla Birgi'nin misafirlerini karşılayan önemli bir etkileşim alanı oluşturması, meydana yeşillendiren çevresindeki ağaçlarla tarihi atmosferi yaşıyor olması ve eski kırathane geleneğinin sürdürülmesi takdir edilmiştir.

MACİDE VE İSMAİL ÇAKAR EVİ

Birgi

Macide Hanım gelin geldiği bu evde yarım asırdır yaşamaktadır. Geleneksel Türk Aile yaşamında sık karşılaşılan iki kuşağın bir arada yaşadığı geniş aile örneği olarak kayınvalidesi ve kayınpederi hayata veda edinceye dek bu evde birlikte yaşamışlardır. Macide hanımın ilettiği bilgiye göre evin ilk sahipleri kayınvalidesinin annesi ve babasıdır. Ailenin tüm fertleri, yerel ifade ile rençperlik çiftçilik yaparak geçimlerini sağlamışlar. Macide Hanım ayrıca kayınvalidesinden öğrendiği çeyizlere hazırlanan ipekten yapılan iğne oyaları ile aile ekonomisine uzun yıllar katkıda bulunmuştur. Üç kuşak geriye giden konut, Birgi'nin tescilli konutları arasındadır.

Enlemesine dikdörtgen bir formda iki katlı konuta ilk girişi geniş bahçe kapısından sağlanmaktadır. Uzun cephenin orta aksında yer alan birkaç basamakla ulaşılan ana giriş kapısı; küçük merdivenli bir sofaya açılmaktadır.

Her iki yanında tek göz oda mevcuttur. Tek kollu ahşap merdivenle çıkılan üst katta da aynı mekân düzeni tekrarlanmaktadır. Konut, Birgi'nin hayatlı dış sofalı geleneksel konutlarından ayrılmaktadır. Türk Sineması'nın sevilen filmlerinden Çağan Irmak'ın senaryosu ve yönetmeliğini üstlendiği "Unutursam Fısılda" filmine ev sahipliği yapan konut Birgi'nin tanınmasına da vesile olmuştur.

Geleneksel özellikleri ile sürdürülen yaşamı, uzun yıllardır yaşadıkları eve bağlılıkları, üretime dönük yaşam birlikteliğine evin bahçesinin de eşlik etmesi, geleneksel bir üretim olan ipekçilik ve ipek iğne oyası bilgisini genç kuşaklara aktarmış olması ile takdir edilmiştir.

SACİDE VE RÜŞTÜ SEVGEL EVİ

Birgi

Geleneksel Dış Sofalı Birgi konutlarının tek katlı mütevazı bir örneğidir. Mahremiyeti yüksek duvarlarla sağlanmış, hayvanların da girebileceği çift kanatlı büyük ahşap kapıdan içeriye girildiğinde küçük bahçeden beş altı basamaklı merdivenle konutun açık ahşap sofasına ulaşılmaktadır. Sofaya açılan yan yana konumlanan iki oda hem yatak hem de oturma odası olarak kullanılmaktadır. Açık sofa da ise mutfak yer almaktadır. Burada uygun hava koşullarına misafir ağırlamak için divan ve sandalyeler ile bir köşede de yatay dokuma tezgâhı bulunmaktadır.

Bu tezgâhta bir zamanlar ipekli dokumalar yapılırken, günümüzde çaputçul denilen artık kumaşlardan üretilen kilimler dokunmaktadır.

Sacide Hanım, tezgâhı kullanmayı da ipekli dokumayı da kayınvalidesinden öğrenmiş.

Gelin geldiği evde elli üç yıl olmuş yaşayalı. Evi kayınpederi yaptırmış. Uzunca bir süre kayınvalidesi ve kayınpederi ile birlikte yaşamışlar. Peki, bu iki oda evde nasıl yaşıyordunuz sorumuza "onlar bir odada, biz bir odada yaşadık" diye yanıtlıyor. Çocuklar nerede kalıyordu diye sorunca büyük kız ben dedem ölünce babaannemle aynı odada yatıyordum diye ekliyor. Evin en dikkat çekici bir diğer özelliği ise tavan kaplamasının olmayıp kirişlerinin sofadan görünmesi, iki oda ise içeriden bakkal tavan ile örtülü. Odaların içindeki gusülhaneli gömme dolapların etrafı eskiden sedirlerle çevriliyken günümüzdeki koltuklar yine aynı alışkanlığı tekrarlarcasına yan yana sıralanmış ve üzeri delik işi dantellerle örtülü tutulmuş.

Birgi'deki geleneksel üretim- yaşam birlikteliğini işaret eden yatay dokuma tezgâhını da yaşamlarına sığdırarak uzun yıllardır sürdürmeleri, evlerini memnuniyet ve aidiyetle kullanıyor olmaları geleneksel Birgi yaşamına örnek teşkil etmeleri takdir edilmiştir.

YAVUZ KİTABEVİ / BİRGÜL VE RAGİP KİTAPÇI (JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ)

Kemeraltı

1913'de kurulan Yavuz Kitapevi, İzmir ile ilişkili pek çok roman ve hikâyeye konu olmuş bir kültür mekânıdır. İlk dükkân, I. Beyler sokağında açılmıştır. 1942 yılında ise bugünkü yerine taşınmış, 80'li yıllarda ise Milli Kütüphane Caddesi'ne çıkan pasajlardan biri olan Tibaş Çarşısı'nda ikinci şubeyi açılarak yayın ve pazarlama faaliyetleri genişletilmiştir. Balkan harbinden sonra Selanik'ten gelen Fahrettin Kitapçı'nın aile yaşam öyküsü mesleğin nasıl başladığına tanıklık etmemizi sağlamaktadır.

Kendisi Hukuk Mektebi'nin son sınıfındayken Sultan Reşat'ın öğrencileri de askere alınacak talimatı üzerine bir grup öğrenci arkadaşı ile huzura çıkarak; "bizim istikbalimiz ne olacak" diye sorarlar. Sultan Reşat "önce vatanın istiklali, sonra sizin istikbaliniz" diye yanıtlar bu soruyu. Ardından Balkan Harbi günleri başlar, derken İzmir İşgal edilir. Bir ömür askerlikle geçer böylece. Selanik'te öğretim üyesi olan babanın çocukları olan, İstanbul Hukuk Mektebi mezunu ve Selanik, Üsküp ve Manastır'da İstinat Mahkemesi üyeliği yapmış ağabey Hüsnü Bey ile Fahrettin Bey entelektüel bir birikime sahiptir. Genç Türk Cumhuriyetinde yeni bir yaşam kurmak için kendi birikimlerine uygun bir iş olarak kitapçılık karşılına çıkar. "Ragıpzade Biraderler Yavuz Kitapevi ve Kırtasiye" adı ile ilk dükkânlarını açarlar. İlk mecliste Muğla'dan Milletvekili seçilen Hüsnü Bey dört dönem bu görevi sürdürür.

Selaniklilik ile hemşeri ilişkisi kurdukları Mustafa Kemal Atatürk'e kitap hediye ettikleri ve O'nun de aileye "Kitapçı" soyadını verdiği ailenin sıklıkla ve gururla anlattıkları anılarının başında gelir.

Kitapçı dükkânı adını, I. Dünya Savaşı'nda Almanlardan alınan ve Yavuz Zırhlısı adı verilen gemiden almıştır. Günümüzde Ragıp Bey Anafartalar Caddesi üzerindeki dükkânda, ablası Birgül Hanım ise Tibaş İşhanı'nın giriş katındaki dükkânda çalışmaktadır. Birgül Hanım, İzmir'in Cumhuriyet dönemi anılarıyla büyümüş, Ankara Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Macar Dili Edebiyatı eğitimine başlamış, ancak koşulları uygun olmadığı için eğitimini tamamlayamamış, babasının yoğun iş günlerinde en çok destekçisi olarak yardım ederek öğrendiği ailenin işini, ailede bir anlamda lokomotif görevi de üstlenerek

sürdürmüş ve sürdürmekte olan bir kimliktir. Aile Ragıp Bey'in oğlu Cenk Bey mesleği sürdürmek konusunda kararlıdır.

Yavuz Kitapevi'nin bir asrı aşkın mesleki birikimini, İzmir şehri çerçevesinde sahip olduğu tarihi birikimi, İzmir'in romanlara, hikâyelere kimi zaman yayıncı olarak, kimi zaman çarşıdaki bir mihenk noktası olarak edebiyat dünyasının parçası olmaları, Kemeraltı'nda süre gelen entelektüel yaşantının tanığı ve aktarıcısı olmaları, kültürel ve tarihsel sürekliliğin somutlaştığı bir örnek olmaları, aile içinde yeni kuşakların da kitapçılığa devam ederek değerleri geleceğe taşıma ve yaşatma isteğini somutlaştıran bir örnek oluşturmaları ile takdir edilmiştir.

PALOMBO TİCARET / RAFAEL PALOMBO

Kemeraltı

1932 yılından beri Kemeraltı'nda Abacıoğlu Hanı'nda dükkân sahibi ailenin çocuğu olan Rafael Palambo; yarım asırdır aynı dükkânda kendi üretimleri olan balmumuna sarılı balık yumurtası satıyor.

Eskiden yaz tatillerinde aileler çocuklarını yetişsin, iş hayatını ve ticareti öğreysin diye eşraftaki esnafa çalıştırılmak üzere teslim ederlermiş. Küçük bir ücret karşılığında iş hayatına başlayan çocukların çıraklık ücretlerini de aileler karşılamış. Tabi ki çocuklar bundan haberdar olmazmış. Aileler böylece çocuklarının çalışmayı, emeği küçük yaşta öğrenmelerini sağlamış. Bu örneklerden bir olan Rafael Bey, bu yolculuğa; 7 yaşındayken eskiden hanının girişinde yer alan Reşit Halit

Damlapınar adında bisiklet ve beyaz eşya ürünleri satan dükkânda başlamış. Küçük yaşta tanımaya başladığı Kemeraltı onun için İzmir'in kalbi. Kemeraltı'nın yarım yüzyılındaki esnaf hayatından üretim çeşitliliğine dek uzanan bir birikime sahip. Aile anılarını fotoğraf ve objelerle dükkânda sergileyen Palombo ticaret işletmecisi Rafael Palambo tarihe duyarlı ve Kemeraltı çarşısının tarihine tanıklık eden bir kimlik olarak varlığını sürdürmektedir.

Rafael Palambo'nun adını taşıyan işletmesinin 90 yıldır aynı mekânda devam etmesi, dört nesildir zor bir işi kaliteli bir şekilde sürdürebilmesi, han ile bütünleşmiş bir işletme ile mekana ruh katıldığını göstermesi değerli bulunmuştur.

Aile Albümlerinden Türkiye Yahudileri" sergisinde yer alan bir fotoğraf: 1920-1930 arasında çekildiği tahmin edilen bu kare, Sarah Avigdor albümünden.

ATÖLYE MEZİ / KADRIYE YAĞCI

Kemeraltı

Kadriye Hanım, Manisa Demirci doğumlu, annesi, ünlü Demirci halılarını dokuyan üreticilerden biri. 1969 depremi ve çocuklarının iyi eğitim almalarını sağlamak üzere İzmir'e geliyorlar. Yerleştikleri ilk yer ise 2. Beyler Sokağı'na açılan bir çıkmaz. O günleri sordüğümüzde sosyal yaşama dair anılarını aktarıyor bize:

"Kemeraltı'ndaki çoğu sokak çıkmazdı eskiden. O sokakların hepsi Rum eviydi. O kadar güzel evlerdi ki. Hani sardunyalara görürsünüz camlarda, köşelerde ağaçlar vardır. Hani sokaklar tertemizdir. Bizim sokağımızın bir yan sokağıydı. Doktoru, avukatı ile İkinci Beyler çok güzel bir semtti. Eğitimli bir camianın olduğu bir semtti o yıllarda. Ama statüye bakılmazdı. O yıllarda, ne kadar insan, buna bakılırdı.

Terzilik mesleğine ilgisi gerçekte çocukluk yıllarında başlar. Kendisi süreci şöyle özetliyor: Demirci'deki evimizde, yan komşumuz terziydi. Ona çok dikkat etmişim. Bu meslek, yüzde doksan onun provalarını izlerken, müşterileri gelip giderken, hani benim çok dikkat ettiğim ve çok özendiğim bir alan olmuş demek ki. Ki o zamanlar işte dört, beş, altı yaşlarındayım, o üç yılda anneme hani 'Ben bebek istiyorum. Elbise dikeceğim.' dediğimi hatırlıyorum. O da bize küçük mum bebekler vardı, onlardan almıştı. Fakat bebeklerde bir türlü göğüsler olmuyor. Terzininki gibi kuplar olmuyor. Hani o çok dikkatimi çekmiş, ona hala gülerim. Buzdolabı köpükleri vardır, o köpükleri alıp, göğüs yapıp, sonra da elbiselere kup yaptığımı biliyorum.

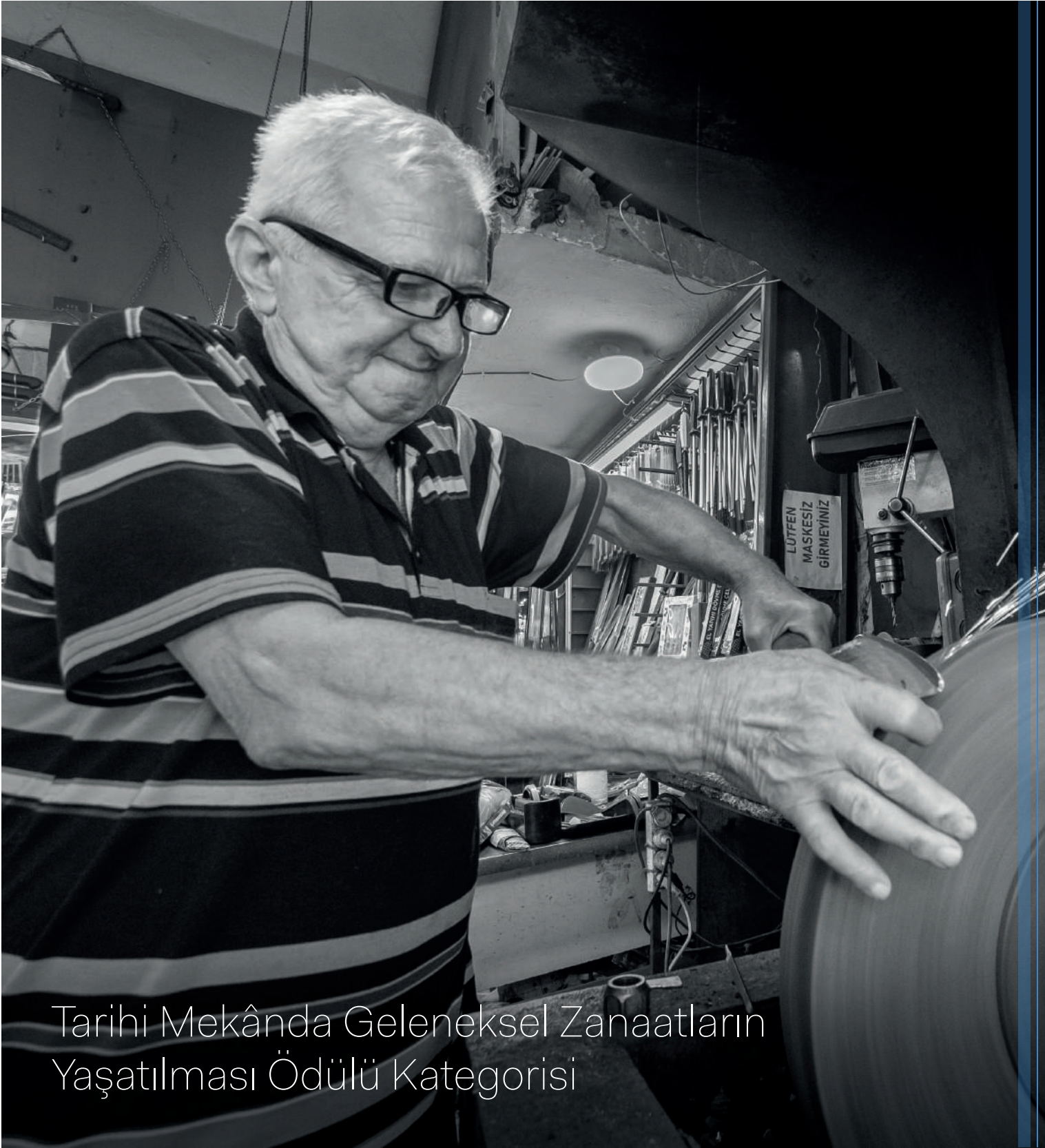
Fotoğraf: Birol Üzmez

Fotoğraf: Birol Üzmez

Ortaokul çağlarında ise Göztepe Kız Meslek Lisesi, Müjgân Seyhan Konfeksiyon Kursu'na başlar. Orada görev yapan bir Fransız öğretmen kendisini fark eder. Daha sonraki yıllarda koleksiyonlar hazırlayan bu öğretmen Kadriye Hanım'ı özel olarak yetiştirir. 19 yaşına geldiğinde Tire'de manifatura, hazır giyim üzerine mağazaları olan Fahir Bey ile evlenir. Fahir Bey'in annesi ünlü bir terzidir ve Kadriye Hanım'ın önünü açmıştır. Bir süre Mimar Kemalettin'de başlayan toptancılık deneyimi hem eşini kaybettiği hem de ekonomik kriz nedeni ile geçirdiği zor zamanların ardından sona erer. Mirkelam Han'ın galeri katında kendine bir yer edinir. Kullanılmaz, virane halde hijyen sorunları yaşayan bu yeri olabildiğince düzenleyerek,

mekânsal bir müdahale yapmadan orayı yaşanabilir hale getirerek terzilik mesleğine yeni bir sayfa açarak yeniden başlar. Çevresine tarihe duyarlılığı ile iyi bir örnek olur. Kadriye Hanım'ın mesleğini sürdürmek için tarihi bir hanı seçerken göz önünde bulundurduğu değer, gerçekleştirdiği iyileştirmelerle mekânı yaşanır kılması, hanın diğer sakinlerine ve etrafındaki herkese örnek olması, yaptığı rafine, ince iş ile hanın yaşam kalitesini yükseltmiş olması, tarihi kent merkezindeki yaşanmışlığı olan bölgelerden Beyler Sokaklarına, manifaturacıların yaşam kesitlerine yönelik tanıklıklara sahip olması ve bu bilgileri aktarması kıymetli bulunmuştur.

Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların
Yaşatılması Ödülü Kategorisi

*Acı ve hüznle yazılmıştır tarihi
Hıyanetin okları ulaşmaz alinyazısına.
Dağlardan zemhereyi, denizlerden rısk ve eceli,
uzun gurbetlerden bereketi çalandır o.
Onun ellerinde yumuşar sonsuz göklerin ve
kudretli çağlayanların ölümsüz mermeri.*

*Refik Durbaş (1944- 2018)
Kitabe, Çırak Aranıyor, "Bir Umuttan Bir Şiirden"
Özal Basımevi, İstanbul 1984*

Tarihi
Mekânda
Geleneksel
Zanaatların
Yaşatılması
Ödülü

2.2. Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların Yaşatılması Ödülü

Bu ödül, tarihi mekân içerisinde uzun süreli geleneksel üretim yapan, tarihsel-mekânsal dokuya varlığıyla katkı sağlayan, somut olmayan yerel kültürel miras kapsamında faaliyet gösteren zanaatkârlara (dokumacı, bakırcı, keçeci, semerci, nalıncı, derici vb.) verilir.

Adayların, en az 15 yıl boyunca zanaatın uygulanmasını ve yaşatılmasını sağlamış, usta-çırak ilişkisi içinde yetişmiş, kaybolmakta olan zanaatın sürdürülmesini sağlayacak ender bilgilere sahip olması gerekmektedir.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Zanaatkârın değerlendirilmesinde zanaatın tarihsel-mekânsal dokunun sürekliliğine katkısının belirgin olmasının öncelik taşıması,*
- B. Yaptığı zanaatın yerel tarihe katkısı,*
- C. Bilgi ve becerisini uygulamadaki üstünlüğü,*
- D. Konusunda ender bulunan bilgiye sahip olması,*
- E. Yaptığı işe kendini adanmışlığı,*
- F. Yeni zanaatkârlar yetiştirmiş olması,*
- G. Zanaatın, toplumun gelenekle buluşmasını sağlayacak unsurlara sahip olması.*

Seçici Kurul tarafından Tarihi Mekânda Geleneksel Zanaatların Yaşatılması kategorisinde, 5 başvuru değerlendirilmiştir.

BAYRAM SENVER, *DOKUMACI*

Birgi

Bayram Senver, Birgi'de tarihi bir konutta kırk beş yıldır yatay tezgâhta dokumacılık yapıyor. Uzun zamandır yöresel adıyla Çaputçul denilen kilimler üretiyor. Çaputçul bir geri dönüşüm üretimi. Arta kalan giysiler, şalvar vb. ince şeritler halinde kesilip, kamaşa sarılıyor. Tezgâhta pamuk ipliği ile dokunuyor.

Bayram Bey'in verdiği bilgiye göre günümüzde iplik Hindistan'dan geliyor. Pamuk ipliği artık ülkemizde üretilmiyor. Kendisi, pamuk üretimine gençliğinde şahit olmuş biri olarak bu ipliği bile ülkemizde üretememekten dolayı şaşkınlık ve üzüntü taşıyor. 70' li yıllarda pamuk toplama zamanı dayıbaşılık yaparmış. Gözünün alabildiğince pamuk üretimi yapılan Söke ovasını, Menderes havzasını anlatıyor bizlere.

Birgi'de geçmişte çok miktarda ipek üretimi yapan aileler bu üretimi dokumaya dönüştürmek için evlerinde mutlaka bir yatay tezgâh bulundurmuş. Birgililerin hafızalarında akşamları duyulan ipek tezgâhı sesleri hala anımsanmaktadır.

Bulunduğu evin bodrum katı özgün konutlarda olduğu gibi işlik mekânı olarak kullanılıyor. Büyüklerden kalan 80 yılın üzerindeki tezgâhı yeni onarım ekleriyle de olsa varlığını sürdürüyor. Kullanılıyor.

Aynı yatay tezgâhta eskiden ipek mendil, idare (göynük), çarşaf vb. üretiliyormuş. Bayram bey babasından, babası da dedesinden öğrenmiş tezgâh işini. Yatay tezgâh işi konutlarda hem kadınlar hem de erkeklerin kullandığı bir üretim Birgi'de. Ailede kimin vakti varsa kadın veya erkek üretim yapabiliyormuş eskiden.

Şimdilerde eşiyile birlikte çaput çuldan sergen dışında model geliştirerek çeşit çeşit çanta, kırlent vb. ürünlerle üretimlerini zenginleştirmektedirler

Yöresel üretimi ailesindeki ustalardan öğrenerek üretimi güncel bir ihtiyaç üzerinden sürdüren, aile yadigârı tezgâhı kullanan, geri dönüşümü teşvik eden, kaliteli ve önemli gündelik ürünler üreterek ve bu ürünlere yenilik getirerek zanaatı sürdürme çabası takdir edilmiştir.

Seçici kurul; yöresel üretimi ailesindeki ustalardan öğrenerek üretime üretimi güncel bir ihtiyaç üzerinden sürdürmesini, aile yadigârı kendisi de tarihi olan tezgâhı kullanmasını, geri dönüşümü teşvik eden üretimi yapıyor olmasını farklı, kaliteli ve önemli gündelik ürünler üreterek, yenilik getirerek zanaatı sürdürme çabasını takdir ederek Bayram Senver'i OY BİRLİĞİ ile ödüle değer bulmuştur .

HASAN ERGENAY, BIÇAKÇI

Kemeraltı

Hasan Ergenay 70 yaşında. Denizli Yatağan'da babasının yanında bıçak yapımını öğrenmeye başladığında henüz on iki yaşındadır. Adını yatağan üretiminden alan yerleşimde yaygın bir üretilir bıçakçılık. Onun çocukluğunda dövme çelik bıçak imalatı, evlerin bodrum katlarındaki işliklerde yapılmış. Hasan Bey, on üç yaşında ilk bıçağını 35 kuruşa sattığını hiç unutmuyor. 90'lı yıllarda İzmir'e yerleşir ve 99 yılından beri Kemeraltı'ndaki tescilli tarihi dükkânında çalışmaya devam eder. Bugüne değin azımsanmayacak sayıda usta yetiştiren Hasan Bey'in eşi ile birlikte yürüttükleri üretimlerine Pandemi dönemi gölge olur. Eşini kaybeder. Yaşadığı kayıp zor da olsa mesleğine devam eder. Son zamanlarda kendisi üretmese de yetiştirdiği ustaların bıçaklarını bu dükkânda, "Bıçakçı Hasan Kemeraltı İzmir" adı ile satar. Sohbetimizde günümüz koşullarındaki üretimin dışa bağımlı olmasından da dem vurarak hem yerli hem de kaliteli üretimin değerini kendi ifadesi ile şöyle aktarır. "O zaman Çin'den mal gelmiyordu çok değerliydi ürettiğin malzemeler, değerinde de satıyordun... Bir malın iyisini satarsan, insanları kandırmadan satarsan, yıllarca ayakta kalabiliyorsun. İnsanlara kötü malı iyi diye satarsan ömrün kısa yani. Buradan belki on tane bıçakçı geldi, gitti. Ticaret öyle bir şey yani..."

*"Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun."*

*Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956)
"35 Yaş, Bütün Şiirleri" Can Yayınları 2013*

Mesleğini usta çırak ilişkisi ile öğrenmesi, bıçakçılık zanaatında ustalar yetiştirmesi, son yıllarda kendisi üretim yapamasa da yetiştirdiği ustaların bıçaklarını ticari ürüne dönüştürerek zanaatın yaşamasına vesile olması, yerli üretimi teşvik etmesi, ayrıca ürünlerin üzerinde Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nın adına yer vermesi takdir edilmiştir.

ERDOĞAN AKINER, TERZİ

Tire

82 yaşında olan Erdoğan AKINER, yetmiş senedir baba mesleğini, baba yadigârı dükkânda uzun yıllar sürdürmüştür. Tire Tahtakale Meydanı'ndaki su anki dükkânında yirmi iki yıldır çalışıyor. Baba yadigarı dükkân, aynı sokağın başındaki ilk dükkânmış. Bu dükkân ve içindeki her şeyini bir yangın sonucu kaybetmiş. Bu zor zamanında esnaf ve dostları ona destek olmuşlar. Bir yıl kadar alınmayan kira, birinin getirdiği makas, bir diğerinin evinden getirdiği dikiş makinası gibi İMECE usulü destekler, onun aynı sokakta varlığını korumasını sağlamış. Erdoğan Akiner'e verilen destek şüphesiz ki terzilikteki mahareti ve pek çok genci bu işte yetiştirerek meslek sahibi yapması ve dürüst kişiliği ile ilintilidir. Yeğeni Handan AKINER kendisine ilişkin şunları yazmış ve tarihe not düşmüştür.

'Benim amcam için küçüklükten ayaklarının gittiği, bütün yıllarını orada geçirdiği, gözünün açıldığı mekânıdır onun dükkânı. Bir söz vardır zaman gelir her şeyini kaybedebilirsin; servet, çocuk, eş ama mesleğin olunca o seni terk etmez. Tıpkı amcam gibi sevmek lazım hayatı, işini; bir de ceket düğmesi ilikleyip eğilmeyi... İğneyi ipliği eline alıp hayatın başlarından sonuna kadar gideceğini bilmeden, dört duvar arasında, ütü masası ve dikiş makinasına bağlanmıştı hayatı. Dükkân sahipleri değişir ama mesleklerine hayatlarını adayanların adı kalır yıllarca çarşıda anıtlar gibi'

*"bir sergiyle geldi bahar
ne don vurur, ne meyve verir
öylece bir çiçek düşlemesi
ne güzel bir oyundur canım
taşlara bakan gözün çiçeği görmesi"
(...)*

*Ruhi Su (1912 -1985)
İnsan ve emek
Zeybekler Ezgili Yürek Albümü, 1982*

Mesleğini usta çırak ilişkisi ile öğrenmesi,
çok sayıda usta yetiştirmesi, zanaatına bağlılığı
ve çarşıdaki sürekliliği ile mekana değer katması
takter edilmiştir.

HASAN HÜSEYİN ÖTER, *KÖRÜKLÜ ÇİZMECİ* *JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ*

Tire

73 yaşında olan Hasan Hüseyin ÖTER, on bir yaşında çırak olarak başlamış bu işe. Sökeli ustanın yetiştirdiği, Tire'ye yerleşen ustadan öğrenmiş zanaatı.

Onun ustası, 1950'lerde eski bir gelenek olan körüklü çizmeleri yeniden yapmaya başlamıştır. Hasan Hüseyin ÖTER, günümüzde kalıp kullanmadan, eliyle körük yapan tek usta olarak tanınmaktadır meslekte.

Ustasından el aldıktan sonra ortağı ile 1968 yılında Tire'de İbni Melek Türbesi'nin karşısında bir dükkân açarak üretime başlamışlar. Ortağını kaybedince orada kalmak istememiş ve İzmir'e Işıkkent'deki ayakkabıcılar çarşısında çalışmış bir süre. Ancak eşi şehir hayatına alışamadığı ve iki çocuğu da Tire'de yaşadığı için oradan tekrar memleketleri Tire'ye dönmüşler. Bugüne değin körüklü çizme üretmeye devam ediyor. Severek yaptığı zanaatını iki senedir Kutu Han'da sürdürüyor. Tire'de süren zeybek kültürü onun üretiminin de sürmesinin yegâne nedenini oluşturuyor. Çünkü günümüzde en çok, efe zeybek grupları, yörük dernekleri ve folklor grupları körüklü çizmenin alıcıları.

Bütün Söylediklerim

*Bütün söylediklerim yalan
Yalan yaşamakta olduğum
Ne sıcak memleketlere gitmek istedim
Ne kaçmayı düşündüm
Ben bu şehrin gökyüzünden
Kasabından fırıncısından
Havasından hoşnudum*

Sabahattin Kudret Aksal (1920-1993)

"Şarkılı Kahve" Modern Türk Edebiyatı Serisi, ABC Kitapevi, İstanbul 1944

Çırakları olmuş çok sayıda insan gelip çalışmış onun yanında. Onlar ayakkabıcılık kısmına dek ilerleyerek o alanda ustalaşmışlar. Ustanın dediği gibi bu zanaat işi insanı zengin etmez. İncelik öğretir. Metanet ve sabır gerektirir. Körüklü çizmeyi öğrenmek için gereken sabrı gösteren olmamış bugüne değin. Çoğu dükkân açıp bir an önce çok para kazanmak istemiş.

Tarihi niteliklere ve özel yapım tekniğine sahip körüklü çizmeyi üretmeyi sürdürmesi bölgeye ve dokuya bu yolla katkı sağlaması ile takdir edilmiştir.

"Kordon'daki Gifrenin (işte ecnebi başlıyor) tek atlı tramvayı. Çocuk oyuncağı gibi bir şey. Maamafih her iki tramvay da ara sıra ahalinin yardımı ile yürütülürdü. Kordon tramvayında Fransızca görüşülürdü. Yolcular bilet alırken, Kramer, Kafe dö pari, Belâvista, Punta gibi istasyonları ve makaraları sayarlardı. Hep yabancı isimler başlamıştı.....

Eski postahannenin biraz ilerisinde Kramerpalas ve şimdiki Atatürk heykelinin bulunduğu yerde Klonaridi gazinoları, biraz ilerisinde Kade dö pari, karşısında Sporting Kulüp vardı.

Buranın arkasından ikinci kordondan üçüncü kordona geçilirken Viyana birahanesi, sonra Hay Layf, daha sonra bir pasajdan daha geçilerek Frenk mahallesine çıkılırdı.

Frenk mahallesi Fasulya (Fasula) denilen mahalden başlayarak şimdiki belediye yanlarına kadar uzanan dar ve eğri büğrü bir yerdi. Aya Fotini kilisesi yanından giden Meyhane Boğazı dedikleri yerde İstanbul'un Balıkpazarı'na benziyen çarşılar vardı.

Aşağıda Fasulya'ya doğru sıra ile Şişeciler, Atnasula kâğıt ve kırtasiye büyük depoları, Orozdibak, Kontuar, Eksinoplu gibi büyük tuhafîye mağazaları sıra ile küçük ve büyük kumaşçılar, kuyumcular, kunduracılar, bonmarşe ve gömlekçi mağazaları iki taraflı sıralanmış. Kalabalık bir halk, bilhassa kadınlar bu çarşıya dolarlardı....."

Ulvi Olgaç

[Güzel İzmir Ne İdi Ne Oldu?, Meşher Basımevi, İzmir, 1939]

Tek Yapı
Ölçeğinde
Koruma
Uygulamaları
Ödülleri

Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödülleri

Bu ödüller uygulaması bitmiş bir yapıdan dolayı mimara, düzenlenmiş bir tarihi doku nedeniyle şehir plancısına, ilgili uzmanlardan oluşan ekibe veya kuruma, yapı sahibine ve yüklenicisine verilir. Ödüllerin verilmesi için ortada bir uygulama olması gerekir. Adayların uygulamaları hakkında Koruma Bölge Kurulu'nun uygun kararının bulunması ve uygulamanın son beş yıl içinde gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Önceki yıllarda başvuran ve ödüle değer bulunmayan adayların aynı uygulama özelinde yeniden başvurularının kabul edilmesi için, başvurduğu yıldaki seçici kurul tarafından tespit edilen eksiklerinin giderilmiş olması, belgelenmesi ve yukarıdaki koşulları sağlaması gerekir. Bu ödül programına kültürel mirasın korunması görev tanımları dâhilinde olan hiçbir resmi kurum başvuruda bulunamaz.

Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödülleri üç dalda verilir:

Basit Onarım Ödülleri

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararları kapsamında basit onarım, yapıların ahşap, madeni, pişmiş toprak, taş vb. çürüyen ya da bozularak eksilen mimari öğelerinin, özgün biçimlerine uygun olarak aynı malzeme ile değiştirilmesi; bozulan iç ve dış sıvaların, kaplamaların, renk ve malzeme uyumu sağlanarak, özgün biçimlerine uygun olarak yenilenmesi olarak tariflenmektedir. Bu ödül, tek yapı ve tarihi doku ölçeğinde basit onarım kapsamının

da olup, yetkili kurumlardan uygun görüş alınmış uygulamalara verilir.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Yapının malzeme ve yapım tekniğine ilişkin özgün niteliklerinin korunması ve yapılan müdahalelerde sürdürülmesi,***
- B. Yapılan müdahalelerde malzeme ve/veya yapım tekniğinin ayırt edilebilir olması,***
- C. Yapının iç mekânındaki donanımlara (niş, şömine, ocak, dolap, süsleme vb. unsurlar) ilişkin müdahalelerde özgün niteliklerin korunması,***
- D. Belge değerinin yaşatılmasına yönelik çabanın belirgin olması,***
- E. Uygulamadaki işçilik kalitesinin yüksek düzeyde olması.***

Bu kategoride başvuru bulunmamaktadır.

Esaslı Onarım Ödülleri

Yapıların özgün mekân-cephe kurgusu, yapım tekniği, malzeme, süsleme eleman ve detayları, parsel öğeleri (müştemilat, havuz, kuyu, duvar, döşeme kaplaması, ağaç, çardak, vb.) ile korunarak onarılmaları esastır. İşlev değişikliği nedeniyle uygulanan dönüşümün yapı-parcel ilişkisi ile yapının iç-dış mekân organizasyonunun korunmasını ve/veya okunmasını olanaklı kılması gerekir. Bu doğrultuda Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu İlke Kararlarında tariflenen ve strüktürel onarımı içeren sağlamlaştırma (konsolidasyon), temizleme (liberasyon), bütünleme (reintegrasyon) müdahaleleri ile yapının altyapı ve konfor koşullarını yükseltmeyi hedefleyen sağlamlaştırma eylemlerinden bir ya da birkaçının uygulanmış olması beklenir.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Yapının özgün mimari niteliklerinin ve bütünselliğinin korunmuş olması,*
- B. Özgün yapı-parcel ilişkisinin sürdürülmesi / yapının bahçesi / avlusuyla ile birlikte bir bütün olarak yaşatılıyor olması,*
- C. İşlev doğrultusunda gerçekleştirilen yeni müdahalelerin mekân kurgusunun okunmasına engel teşkil etmemesi, aynı zamanda geri dönüşebilir anlayışla gerçekleşmesi,*
- D. Yapının malzeme ve yapım tekniğine ilişkin niteliklerinin korunması ve yapılan müdahalelerde sürdürülmesi,*
- E. Yapılan müdahalelerde malzeme ve/veya yapım tekniğinin ayırt edilebilir olması,*
- F. Yapının kullanımına ilişkin mimari müdahalelerin koruma, tasarım, uygulama açısından yüksek niteliklere sahip olması,*
- G. Yapının iç dekorasyonunda özgün mimari ve dönemine ilişkin bağlamsal duyarlılığın gözetilmesi,*
- H. Belge değerinin yaşatılmasına yönelik çabanın belirgin olması,*
- İ. Uygulamadaki işçilik kalitesinin yüksek düzeyde olması.*

Ödül alt kategorileri şunlardır:

2.3.2.1. Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Ödülü

2.3.2.2. Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü

Emek Ödülü

Bu ödöl Tek Yapı Ölçeğinde Koruma Uygulamaları Ödöl kategorisi altında gerçekleştirilen uygulamalarda geçmişten bugüne sürmekte olan bir yapı geleneğinin izlerini koruyarak ve ustalıklı biçimde sürdürerek üretime emekleriyle katkıda bulunan usta ve/veya usta ekiplerine verilir.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Özgün yapı malzemelerine (taş, ahşap, tuğla, kerpiç, metal, harç, sıva vb.) yönelik koruma müdahalelerinin, ustalık / yetkin bir işçilik sergilemesi,*
B. Yapının iç ve dış süslemelerine (kalem işi, rölyef, alçı bezeme, ahşap oyma, çini, mozaik, madeni işleme vb.) yönelik koruma müdahalelerinin, ustalık / yetkin bir işçilik sergilemesi.

Seçici Kurul tarafından Esaslı Onarım Kategorisinde, başvuruda bulunan 3 uygulama değerlendirilmiştir. Başvurulardan ikisi Özgün İşlevin Korunduğu, diğeri ise Özgün İşlevin Değiştirildiği alt kategorilere aittir.

Özgün İşlevin Korunduğu Esaslı Onarım Başvuruları ve değerlendirmeleri şöyledir:

ETS HAYİM SİNAGOĞU

Kemeraltı

Yapı Sahibi: İzmir Musevi Cemaati Vakfı
Proje Müellifi: Yüksek Mimar Zübeyda ÖZKAN
Yüklenici: Umart Mimarlık Müh. Ltd. Şti.

Ets Hayim Sinagogu; Kemeraltı'nda Havra Sokağı'na açılan 937 sokak üzerinde yer alır. Bölgede günümüze ulaşan Sinyore Giveret, Kadosh, Algazi, Shalom, Hevra sinagogları ile yine yakın mesafede bulunan Bikkur Holim, Portekiz ve Bet Hillel Sinagogları ve Hahamhane yapısı ile bir arada dünyada örneği az rastlanan çeşitlilikte sinagoglar dokusu oluşturmaktadır. Bölgede yer alan Kestanepazarı, Başdurak ve Hisar Cami gibi İzmir'in önemli Müslüman ibadethaneleri ile iç içe konumlanan bu doku kentin geçmişteki çok kültürlülüğünü ve birlikte yaşama kültürünü belgeler niteliktedir.

Yapının yer aldığı 937 sokak, Havra Sokağı ile Mezarlıkbaşı'na açılan 927 sokak arasında uzanan yer yer

kıvrımlı bir sokaktır. Ets Hayim ve Hevra sinagoglarının ana girişleri bu sokak üzerinde yer almaktadır. Sinagogun üzerinde bulunduğu parsel kuzey-güney doğrultusunda uzanan dikdörtgen biçimindedir. Yapının arka bahçesi doğu yönünde bu dikdörtgene eklenmektedir. Yapının bitişiğinde yer alan günümüzde tek katlı olan bir yapının bir dönem sinagog ile birlikte kullanıldığı anlaşılmıştır. Sinagogun kuzeyinde yer alan Yeni Pasaj Cami ile arasında yaklaşık 50 cm'lik bir boşluk yer alması ve sinagogun bu boşluğa bakan pencerelerinin bulunması geçmişte bu cami inşasından önce bahçesi olan bir yapı olma ihtimalini ortaya koymaktadır. Sinagogun doğu yönünde 22 parselde ve güney yönünde 84 parselde bahçesine bitişik başka yapılar yer almaktadır.

Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü

Ortaçağ'dan itibaren, XIII. Yüzyıl boyunca İzmir'de Yahudilerin yaşamına ilişkin kesin kayıtlar bulunmamaktadır. Bizans döneminde zaman zaman güçleri azalarak zaman zaman ise kenti tamamen terk ederek İzmir'de yaşamlarını sürdürmüş oldukları düşünülmektedir.

Politikacı, akademisyen ve tarihçi Bodrum doğumlu Avram Galante'ye (1873 - 1961) göre Yahudiler ilk olarak Etz Hayim Sinagogu'nu inşa ederek ibadetlerini burada gerçekleştirmişlerdir. Anadolu; Bizanslılardan Türklerin eline geçtiği dönemde ise Etz Hayim Sinagogu'nun Türklerin ibadet ettikleri bir mekân haline dönüştürüldüğüne ve Yahudilerin ibadet için bu havranın bahçesini kullandıkları yönünde bazı bilgiler bulunmaktadır. Yahudilerin İzmir'e ilk geldikleri dönem olan Bizans döneminden beri mevcut olduğu düşünülen bu sinagog, İzmir yangınlarında birkaç kez yanmış, tadilatlar görmüş ve en son 1851 yılında Daniel Sidi tarafından restore edilmiştir.

Etz Hayim Sinagog'u eski Sefarad Sinagogları'ndan olduğu için tevasının tavanı dokuz dikdörtgen parçaya bölen dört sütunun altında yer aldığı ve oturma sıralarının bu biçimlenişi çevrelediği merkezi planla inşa edilmiştir. Son halinde yapı kilise plan şeması olan lineer plana dönüştürülmüştür. Yapının zemin katı yığma taş üst katı ise ahşap karkas olarak inşa edilmiştir. Tavan döşemeleri ile bölücü duvarları ahşap olup, yapının çatısı ahşap konstrüksiyondur. Zemin kaplaması mermer olan Etz Hayim Sinagogu'nun giriş bölümünde bir yıldız süslemesi bulunmaktadır. Çift olarak yaptırılan teva üç basamakla yükseltilmiş ve Yahudilerin Portekiz'den İzmir'e gelirlerken kullandıkları kadirgalan andıran platformun üzerinde yer almaktadır. Ahşap işçilikleriyle dikkati çeken

altı tane tora dolabı mevcuttur. Mekânı dokuz dikdörtgene bölen ve çatıyı taşıyan dört sütunun arasında kalan tevanın özgün konumunun tavanı yeşil geometrik formların içinde yer alan çiçek süslemelerle bezenerek diğer tavanlardan farklılaştırılmıştır.

Yükseliş dönemi sinagogları arasında değerlendirilen Etz Hayim Sinagogu; son derece basit, sade ve dış mekândan fark edilmeyecek biçimde içe dönük, iç mekânlarında ise son derece renkli ve canlı bezemelere sahip yapılardan biridir. Bu dönemde İzmir'de Sefarad kültürünün baskın olarak hissedilmiş olduğu ve Etz Hayim Sinagogu'nun bu kültürün yansıması olan merkezi planlı sinagoglardan birini temsil ettiği düşünülmektedir.

2013 yılında destek ve askıya alma çalışmaları, güvenlik önlemleri ile projeye başlanmıştır. Resmi yazışmalar ile proje süreci 1,5 yılı bulmuştur. 2019 yılında ana restorasyon çalışmalarına başlanmadan önce yaz okulu çalışmalarında sıva raspaları yapılmaya başlanmış, katmanlar hakkında bilgi edinilmiştir.

Yapının bütün olarak özgün öğelerinin korunmuş olması, özgün durum ile yeni müdahaleler arasındaki ayrımın açık bir şekilde gözlemlenebilir olması, strüktürel müdahalelerin doğru, yerinde ve bağdemirleri ve kılıçlar gibi özgün detaylar ile uyumlu çözülmüş olması, proje müellifinin konuya hâkimiyeti ve her noktasını hassasiyet ve özenle çalışılmış olması, yapının genel atmosfer hissinin kaybedilmemiş olması, Havralar Sokağı'nı yeniden hayata döndürecek başlangıç için başarılı bir örnek oluşturması takdir edilmiştir.

ELİF KOCABİYİK & DANIELE SAVASTA EVİ

Konak

Yapı Sahibi: **Elif KOCABİYİK SAVASTA**
Proje Müellifi: **Rest. Uzm. Y. Mimar Salih Özgür GENCA**
Yüklenici: **Elif KOCABİYİK SAVASTA**

Konut; eskiden "Mekke Yokuşu" olarak bilinen ve daha sonra "İsmet İnönü Sokak" olarak tescillenen; Tilkilik ile Eşrefpaşa arasında, İzmir'in nadide merdivenli sokaklarından birinde yer alır. Sokağın özgün dokusunu örnekleyen; iki katlı sıra ev düzeninde, çoğu kez asimetrik cepheli ve ahşap cumbalı konutlardan biridir. En eski örneklerine bugün Alsancak diye adlandırdığımız eski adıyla Punta bölgesinde karşılaşılan bu konut türünün, daha sonra yapılan tüm konutların öncülünü oluşturduğu bilinmektedir.

Plan ve cephe organizasyonu açısından ortogonal düzene sahip olan bu konutlar genellikle biri dar diğeri geniş iki akstan oluşmaktadır. Zemin katta giriş holü dar aks üzerinde konumlanmakta, geniş aksta ise yaşama mekânları yer almaktadır. Üst katta yer alan yatak

odalarından bir kısmı sokak cephesine, diğerleri ise arka avluya yönlendirilmiştir. Bu odalar genellikle merkezi bir hol tarafında düzenlenmişlerdir.

Yerleşim düzeni açısından değerlendirildiğinde bu konutların tümünün avlu, servis ve yaşam mekânları diye tanımlanabilecek üç temel elemandan oluştuğu gözlemlenmiştir, içinde giriş holü, günlük yaşama mekânları ve yatak odaları bulunan ana kütle zemin katta dar-geniş (asimetrik) ya da geniş-dar-geniş (simetrik) akslarla kurgulanmıştır. Çoğu zaman simetrik bir plan ve cephe düzenine sahip olan üst katla alt kat oldukça geniş bir merdiven holü ile birbirine bağlanmıştır. Büyük evlerde bu merdivenlerin sahanlığından servis mekânlarının üst katına ulaşım sağlanmıştır. Evlerin arkasında yer alan küçük avlular yüksek duvarlarla çevrilmiş arka bahçeler

Özgün İşlevin Değiştirildiği Esaslı Onarım Ödülü

niteliğindedir. Avlunun bir köşesinde yer alan servis hacimleri ana konut kütesine merdiven altından ilişkilendirilmiştir. Bu tipolojinin uzantısı olan konut, zaman içerisinde çok sayıda ek almış ve dönüşüm geçirmiştir. Özgün özelliklerini tespit etmek için gerçekleştirilen araştırmalarda birincil derece kaynak, İzmir Kadastro Müdürlüğü'nde bulunan 1930'larda yapılmış aplikasyon krokisidir. Konutun o zamanki durumu hakkında bilgi veren bu planlardan özellikle müstemilatı hakkında bilgi edinilmiştir. Bunlardan başka sokaktaki evlerin cephe çizimlerini, zemin ve üst kat planlarını ve fotoğraflarını içeren 1970'lere ait bir tez ve sokağı kapsayan iki eski fotoğraf, bu çözümlemeye kaynaklık etmiştir. Geleneksel İzmir Konut tipolojisi ile yapıdan gelen izler değerlendirilerek konutun özgün halinin belirlenmesi için sorgulayan ve titiz bir çalışma yürütülmüştür. Konut sahiplerinin restorasyon öncesinde konutta yaşayarak konutun özelliklerini deneyimlemeleri, konutu onarım öncesinde tescillenmesini sağlayarak yapının ve çevrenin tarihine gösterdikleri duyarlılıkları, sokağa değer katma çabaları ayrıca dikkat çekmektedir.

Konutta koruma ilkelerine göre yapılan müdahalelerin algılanabilirliği konusundaki yetkin tavrı ve konutun dönemlerinin uzman olmayan biri tarafından bile algılanabilir olması, mevcut olan ekin yapıyla uyumlu olarak yenilenmesiyle yeni yaşam gereksinimlerinin tarihi yapıda oluşturacağı baskıyı azaltan bir çözüm olarak değerlendirilmiş olması, özgün gusülhane dolabı yorumlanarak üretilen yeni ıslak hacim tasarımında özellikle belirginleştiği gibi bulunduğu yeri duyarlılıkla anlayarak, var olan geleneksel öğeleri ve mekanı çözümleyen, koruma/ yorumlama/ tasarım birlikteliğine yetkin bir örnek oluşturan tasarım başansı takdir etmiştir. Ayrıca; yapı sahiplerinin bilinçle seçtikleri bölge ve dokusu, mevcut sosyo-kültürel yaşantıyı reddetmeden katılma çabası, konutu kendilerinin tescilleterek değer katmaları, ekonomik zorluklara rağmen bu durumu sürdürme istekleri, bütün öğelerin hassasiyetle çalışılmış olması (eski merdiven izi, kırık karoların bahçede serbest kullanımı, elektrik boruları v.b) ve bu durumun bitişindeki yapılarla karşılaştırıldığında okunur olması ile dürüst, duyarlı, kendisine ve çevresine dikkat eden bir tasarım olmasına yönelik tavırları ayrıca kutlanmıştır.

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını
Koruma Dalı Katkı Ödülü Kategorisi

Gürgenler, söğütler, demirhindiler yanıyor,
ırmağın güzel suları boyunca uzanan
nilüferler, kamışlar, mazılar yanıyordu.
Yılan balıklarıyla öbür balıklar sıkıntıdaydılar,
anforların, güzelim su akıntılarının içinde
atıldılar bir o yana, bir bu yana
dayanamadılar çok hünerli Hephaistos'un nefesine.
(...)

Homeros, İlyada
Çeviren Azra Erhat- A.Kadir Can Yayınları, 1984
(İlyada XXI, 350 vd)

Tarihi Çevre
ve Kültür
Varlıklarını
Koruma Dalı
Katkı Ödülü

Tarihi Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü

Bu ödöl; İzmir'in yerel bağlamıyla ilişkili yazılı ve görsel çalışmalar aracılığı ile tarihi çevre ve kültür varlıklarını koruma konusunu somut bir ürün ile gündeme getiren, kamuoyunda bir tartışma zemini yaratan, ufuk açan ve bunların tümünü bir arada sağlayan çalışmalar toplamına verilir.

Lisans, Yüksek Lisans, Doktora ve Bitirme Tezleri ile makale, bildiri kitabı, bildiri CD. si vb. akademik çalışmalar ödüle aday olamaz.

Daha önce aynı içerikte ve temada başvuru yapmış ve değerlendirilmiş çalışmalarla başvuruda bulunulamaz.

Değerlendirme Kriterleri:

- A. Başvuru eserlerinin kentin tarihine, tarihi çevresine ve kültür varlıklarının korunmasına ilişkin nitelikli belge değeri sağlaması,*
- B. Kent tarihine yönelik yeni ve güvenilir bilgi sunması,*
- C. Etik-bilimsel yöntemlerin kullanılarak oluşturulmuş güvenilir bir kaynak niteliği taşıması,*
- D. Eserin sunduğu bilgi ve görüşlere kaynak teşkil eden bilgilerin referans verilmiş olması,*
- E. Çalışmaların amacı ile kurgunun, temanın, görsel işitsel ve yazınsal ifadelerin bütünsellik taşıması,*
- F. Adayın çalışmalarının hedef kitleye ulaşmış olması,*

ULUÇ HANHAN

TÜRKİYE SUALTI ARKEOLOJİSİ VAKFI, 2021

"İZMİR KÖRFEZİ BATIKLARI" KİTABI

Türkiye Sualtı Arkeolojisi Vakfı tarafından yayınlanan İzmir Körfezi Batıkları, tarih, sözlü tarih, coğrafya, sualtı araştırmaları ve denizcilik biliminin verileri ışığında İzmir Körfezi'ndeki gemi batıkları üzerinden tarihi bilgileri gün ışığına çıkarmak amacıyla hazırlanmıştır.

Geçtiğimiz yüzyıl başına ait deniz üzerinden tarihi gündeme taşıyan uzun seyir ve kılavuz kaptan Uluç Hanhan tarafından hazırlanan kitabın ortaya çıkışı kendisi tarafından şöyle anlatılmıştır:

"İzmir Körfezi'nin en büyük adası Uzunada'yı ele alan, Bir Zamanlar Uzunada bundan yaklaşık dört yıl önce yayınlandı. Kitapta bir adanın tarihinden kesitler sunulurken, sözlü tarih çalışmaları Uzunada ile ilgili bilinmeyen birçok konunun açıklığa kavuşmasını sağlayarak tarihe not düştü. Birinci Dünya Savaşı'nda Uzunada etrafında gerçekleşen askerî çatışmalara ilişkin arşiv, literatür taramaları ve sözlü tarih çalışmaları esnasında bu mücadelenin bir sonucu olarak batık gemilere de rastlandı. Başta Mayıs 1916'da Türk, Alman ve Avusturya-Macaristan topçu bataryası tarafından batırılan İngiliz gemisi Monitor 30 olmak üzere birçok batık geminin yanı sıra, Uzunada sularında batan gizemli bir denizaltıya ilişkin iddialar da söz konusu kitapta yer aldı.

2019'un bahar aylarında bir dergiye yazacağım makale konusunu "Urla İskeleyi Batıkları" olarak belirlemiştim. Bu makaleyi hazırlarken, yaklaşık üç yıl önce İzmir Körfezi'nde bir gemi batığı bulunduğunu öğrendim. Yayınlarda batık geminin yandan taramalı sonarla çekilmiş birkaç fotoğrafı da vardı. İlgili enstitü ile iletişime geçtim, kısa bir süre sonra bu batığın, 1935'te batan İnebolu vapuru olduğu ortaya çıkartıldı. Batık gemi hakkında yaptığım tarihsel çalışma başarıyla sonuçlanmıştı. Bundan güç alarak İzmir Körfezi'ndeki batık gemiler hakkındaki araştırmalarımı derinleştirmeye karar verdim. Baştaki amacım Urla İskeleyi batıklarının tarihini yazmaktı. Uzunada çevresinde bulunan beş batık, Urla İskeleyi'ndeki iki batık ve son olarak İnebolu batığı toplam batık sayısını sekize çıkarttı. Bir Zamanlar Uzunada'da, Birinci Dünya Savaşı'nda Yenikale'de mânia gemisi olarak batırılan üç İngiliz ticaret gemisinden söz edilmişti. Ayrıca kitapta biri Fransız, biri de İngiliz olmak üzere iki mayın gemisi anlatılmıştı. Bu durumda 13 batık gemiyle yola çıkıyordum. Yenikale stratejik konumu nedeniyle önceden beri ilgimi çeken bir yerdi. Mesleğim nedeniyle burada daha fazla batık gemi olabileceğini tahmin ederek yola koyuldum.

İzmir Körfezi'nde batan gemilerin son günlerini kitapta yansıtmaya çalıştım. Onların bize söyleyeceği şeylere kulak vermeye gayret ettim. Ne yazık ki bir dönemin tanıklığı yapmış batık gemilerden kitapta okuyacağınız öykülerinden başka bugünlere pek bir şey kalmamış. Olsun bu öykülere sahip olmak ta önemlidir. Öyküler bizler için çok değerli ve öğreticidir. Türk denizciliğinin geçmişini bilmenin bizi daha güçlü yapacağı açıktır."

İzmir Körfezi Batıkları kitabında suyun altında yer alan yaklaşık otuz batığı konu edinen kitap, Dış Körfez Batıkları, Yenikale Batıkları, Yenikale Batıklarının Çıkarılması, İç Körfezde Yaşanan Kazalar ve Batıklar olmak üzere dört bölüm başlığı altında gruplanmıştır. Bölüm başlıklarını oluşturan yerlerin denizcilik açısından tarihi bilgileri verilmiş, elde edilen bilgiler kronoloji gözetilerek aktarılmış, deniz üzerinde yaşanan pek çok olayın tarihin diğer parçaları ile buluşmasına vesile olmuştur. Yazar, bu kitabın gelecek yeni çalışmalara altlık oluşmasını temenni etmektedir. Kitapta tarihi olaylara denizci gözü ve farklı disiplinlerin ışığında bakılması tarih araştırmaları açısından önemli bir katkı sağlamıştır.

Denizin altındaki batıklar vasıtası ile elde edilen bilgilerin tarihe önemli bir katkı sağlaması takdir edilmiştir.

SELİM BONFİL FOTO GAGİN GÖZÜYLE İZMİRLİ YAHUDİLER VE KARATAŞ FOTOĞRAF PROJESİ

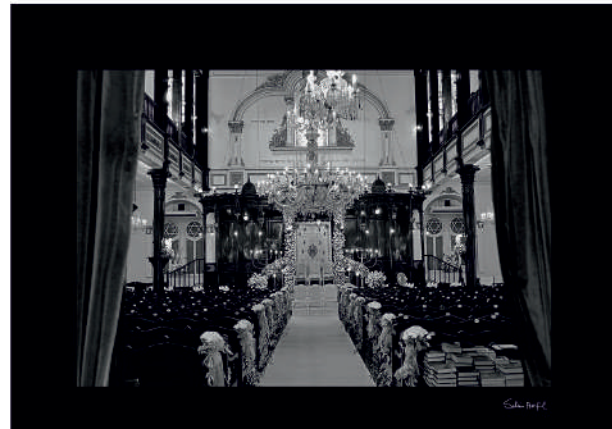
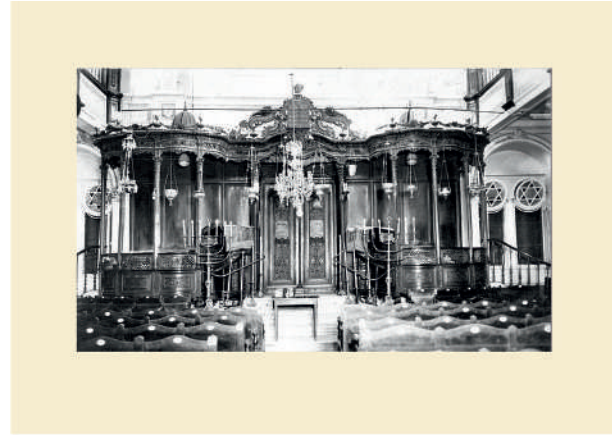

Selim Bonfil, İzmir Yahudileri hakkında sözlü tarih çalışmaları yaparken kendi aile albümlerinde keşfettikleri fotoğrafların izlerini sürerek elde ettiği fotoğrafların 1900'lü yılların başlarında Karataş'ta açılan Foto Gagın fotoğraf stüdyosunda çekilmiş olduğunu tespit etmiştir. Araştırmasının devamında bu stüdyonun, 1902-1968 yılları arasında özellikle Karataş'ta yaşayan ağırlıklı olarak İzmir Yahudilerinin günlük yaşamlarına, kültürel ve sosyal etkinliklerine dair pek çok bilgiyi anımsatmak, gün yüzüne çıkarmak için Foto Gagın Gözüyle İzmirli Yahudiler ve Karataş isimli Fotoğraf sergisini ve yayını hazırlamıştır. Sergi Koleksiyonu Gagın koleksiyonundan ve Foto Gagın'ın çektiği İzmir'deki Yahudi ailelerinden toplanan fotoğraflar ile birleştirilerek oluşturulmuştur. Sergi bölgedeki Yahudi kurumlarının (Yahudi hastanesi, sinagoglar, Bene Berit okulu, tarihi Asansör vs.) eski süreçlerinin tanınmasına dolayısı ile bölgenin zamanla yaşanan değişimine tanıklık sağlamıştır. Bölgeyle ilgili anılarını kaleme almış bazı yazarların alıntılarında da yararlanılarak kültürün daha derin tanınması sağlanmıştır.

İzmir kentinin 19. yüzyılının sonu, 20. yüzyılının başındaki yaşam öyküsüne dair bir kesit sunuyor olması, kaybolmakta olan veya kaybolma ihtimali olan görsel bir koleksiyonun yaşatılmasını sağlaması; bu zaman dilimindeki oryantalist akımın İzmir'deki etkilerini göstermesi, değerli bulunmuş ve takdir edilmiştir.

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü

YAŞAR ÜRÜK

BİLİMSEL TARİH ARAŞTIRMALARINDAN SEÇKİ

İzmir doğumlu olan Yaşar Ürük, Hacettepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı mezunudur. 1967 - 2017 arasında Devlet Tiyatroları'nda çeşitli görevlerde bulunmuştur. Bugüne kadar elliden fazla oyunda rol almış ve yirminin üzerinde oyun sahnelemiştir. Salihli Belediyesi Şehir Tiyatrosu'nda kuruculuk, Devlet Tiyatroları'nın İzmir, Elazığ, Konya, Aydın sahnelerinin açılışına katkı koymuştur. 1981-1983 arasında Atatürk Çocuk Korosu, 1989-1991 arasında Salihli Belediyesi Çocuk Korosu ve 1992-2006 arasında da İzmir Büyükşehir Belediyesi Çocuk Korosu'nun kurucu- yönetmenliğini de yapmıştır. 1996'dan bu yana çeşitli gazete, dergi ve web sayfasında 1200'den fazla İzmir araştırma yazısı yayınlayan Ürük, İzmir ve çevresinin tarihini araştırmak kültür, sanat ve sosyal yaşamına katkıda bulunmak, bu konuda çalışmalar yapan kişi ve kuruluşlara destek vermek, onlarla işbirliğinde bulunmak amacıyla oluşturulan İzmir Araştırmaları Derneği'nin de kurucusudur. 1973'te başladığı İzmir ve Batı Anadolu tarihi üzerine araştırma çalışmalarını sürdürmektedir. İzmir Araştırmaları üzerine hazırladığı yayınlardan bazıları şöyledir:

Şu Bizim Karşıyaka Atadost Yayınları · 2003

İğne Deliğinden İzmir, Yakın Kitapevi 2011

İzmirim Dizisi 40 Göztepe'den Güzelyalı'ya, Heyamola Yayınları, 2011

İzmir Kent Ansiklopedisi / İzmir'de İdari Ve Mahalli Yer Adları / 2 Cilt Takım, İBB, 2013

Adım Adım İzmir, Yakın Kitapevi, 2015

İzmir Efsaneleri, Yakın Kitapevi 2018

İzmir'de Ticaret Hayatı ve Çarşılar 1850- 1930, Ege Sanayicileri ve İşinsanları Derneği, 2020

Bilmediğimiz İzmir, İzelman A.Ş. 2022

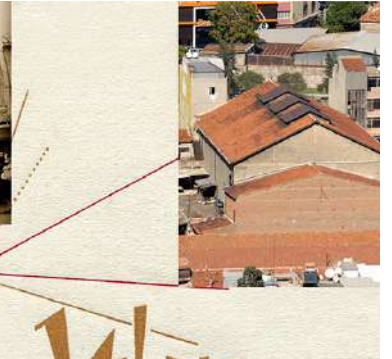
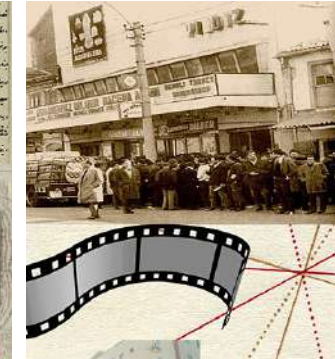
İzmir hakkında yapmış olduğu ve kentyasam.com haber sitesinde yayımlanan, tarih araştırma yazılarından oluşan seçkisi; sanattan mimariye yiyecek içecek kültürüne kadar İzmir'in farklı zenginliklerini sergilemektedir.

İzmir ile ilgili kolay ulaşılabilir bilgi veriyor olması, güvenilir ve anlaşılabilir bir dille yazılmış olması değerli bulunmuştur.

Uşakzade Köşkü önünde

İliközade Köşkü'nde

İTALYAN MEKTEBİ

<https://kentyasam.com/2022/03/07/112211/>

ATATÜRK'ÜN İZMİR'DE KALDIĞI BİNALAR

<https://kentyasam.com/2019/05/17/ataturkun-izmirde-kaldigi-binalar/>

1930'LU YILLARDA İZMİR'DE GAZİNO YİYECEK İÇECEK KÜLTÜRÜ

<https://kentyasam.com/2018/10/03/1930lu-yillarda-izmirde-gazino-yiyecek-icecek-kulturu/>

İZMİR'DE MÜSLÜMAN MEZARLIKLARI

<https://kentyasam.com/2017/05/30/izmirde-musulman-mezarliklari/>

HERKESİN MERAK ETTİĞİ FRENK SOKAĞI

<https://kentyasam.com/2017/01/27/herkesin-merak-ettigi-frenk-sokagi/>

İZMİR TARİHİNİN EN KANLI SAVAŞI

<https://kentyasam.com/2015/07/10/izmir-tarihinin-en-kanli-savasi/>

SANTA VENERANDA'DAN SU CENNETİ DAMLACIK'A

<https://kentyasam.com/2015/03/23/santa-veneranda-dan-su-cenneti-damlacik-a/>

YILDIZ SINEMASI VE ZEKİ MÜREN'İN İZMİR GÜNLERİ

<https://kentyasam.com/2021/03/24/yildiz-sineması-ve-zeki-murenin-izmir-gunleri/>

İZMİR'İN EN ÜNLÜ BABASI: BAHRİ BABA

<https://kentyasam.com/2021/03/11/izmirin-en-unlu-babasi-bahri-baba/>

İZMİR KORDON (RIHTIM) TRAMVAYLARI

<https://kentyasam.com/2021/02/04/izmir-rihtim-kordon-tramvaylari/>

1922 YANGINI VE TÜRKLERİN ZARARI

<https://kentyasam.com/2021/01/19/1922-yangini-ve-turklerin-zarari/>

KOKARYALI VE REŞADİYE'DEN GÜZELYALI'YA

<https://kentyasam.com/2021/01/10/kokaryali-ve-resadiyeden-guzelyaliya/>

İZMİR İDADİSİ'NDEN İZMİR ERKEK LİSESİ'NE

<https://kentyasam.com/2020/12/31/izmir-idadisinden-izmir-erkek-lisesine/>

İZMİR HAPİSHANESİ'NİN SERÜVENİ

<https://kentyasam.com/2020/11/23/izmir-hapishanesinin-seruveni/>

YALI CAMİSİ VE İNGİLİZ AYŞE HANIM

<https://kentyasam.com/2020/10/17/yali-camisi-ve-ingiliz-ayse-hanim/>

GAZOS CENNETİ İZMİR

<https://kentyasam.com/2020/10/17/yali-camisi-ve-ingiliz-ayse-hanim/>

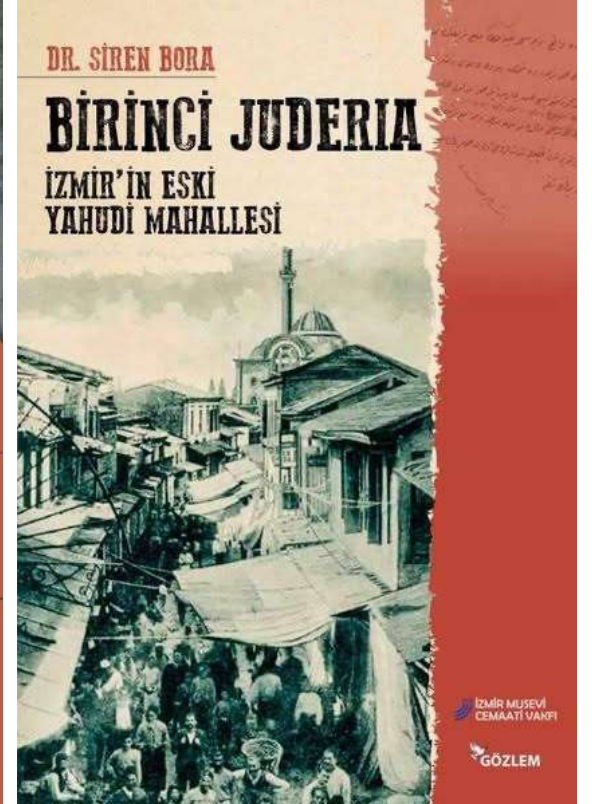
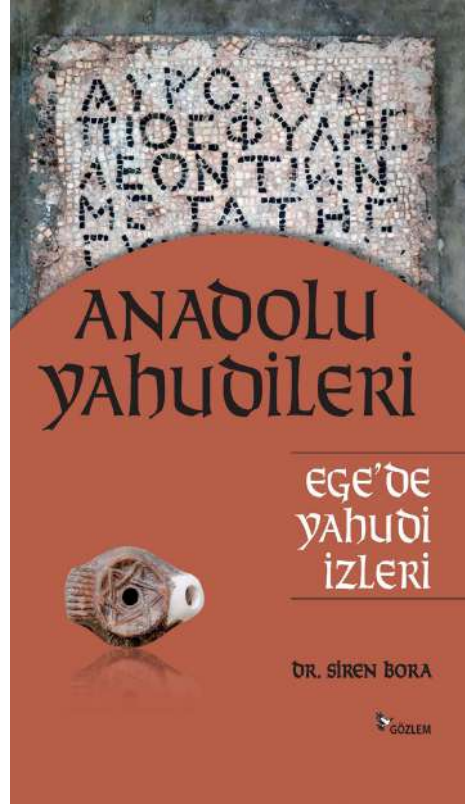
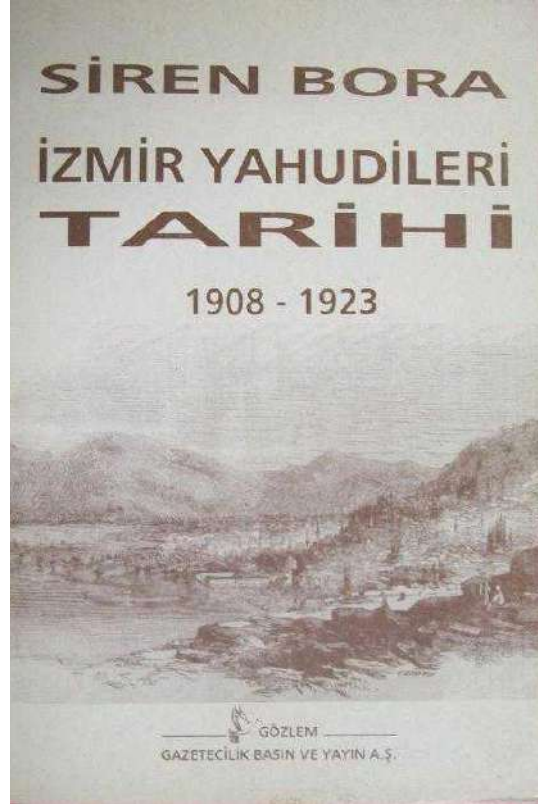
SİREN BORA

YAHUDİ KÜLTÜRÜNE YÖNELİK TÜM YAYINLARI

1962 yılında İzmir'de doğan Siren Bora, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden 1983 yılında mezun oldu. 1985-1988 yılları arasında Ege Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı. 1988 yılında "1908-1912 İzmir'de Rumlar" başlıklı yüksek lisans teziyle, Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde yüksek lisans programını tamamladı. 1990-1993 yılları arasında burslu olarak gittiği Kudüs İbrani Üniversitesi'nde, üniversite tarafından verilen İbranice derslerine devam etti. 1993 yılında İzmir Yahudileri Tarihi üzerine doktora derecesini aldı. 1990 yılında, Ord. Prof. Ekrem Akurgal tarafından kurulan Ege Kültür Vakfı'nın 85 kişiden oluşan kurucu üyeleri arasında yer aldı. 3 yıl, vakfın başkan yardımcılığını yürüttü. Halen, Ege Kültür Vakfı yönetim kurulundadır. 2021 yılında, 500. Yıl Vakfı Türk Musevileri Müzesi tarafından Zülfaris Sinagogu'nda açılışı yapılan ve kitabı basılan, "Taşlara Kazılan Yahudi Kimliği" sergisinin bilim danışmanlığını üstlendi. Şu anda, İzmir ve çevresindeki Yahudi topluluklarının tarihi üzerine araştırmalar yapmakta ve akademik makaleler ve kitaplar yazmaktadır.

Yayınlanan Kitapları:

İzmir Yahudilerinin Tarihi (1908-1923) (İstanbul: Gözlem, 1995). (Türkçe).
Karataş Hastanesi ve Çevresinde Yahudi İzleri (İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi - APIKAM, 2015). (Türkçe).
Hahambaşı Hayim Palaçı (1788-1868) ve İzmir Yahudileri (İzmir: İzmir Büyükşehir Belediyesi - APIKAM, 2016). (Türkçe).
The Bodrum Jewish Cemetery (İstanbul: Libra, 2017). (İngilizce).
Anadolu Yahudileri - Ege'de Yahudilerin İzleri (İstanbul: Gözlem, 2017). (Türkçe).
Başlangıçtan Günümüze Tire'de Yahudi İzleri (Ankara: Tire Belediyesi, 2018). (Türkçe).
1928 Panorama de Smyrne (İzmir: Yeşilyurt, 2019). (Türkçe).
Birinci Juderia – İzmir'in Eski Yahudi Mahallesi (İstanbul: Gözlem 2021) (Türkçe).

İzmir'in tarihine dönük yeni ve bilimsel bilgiler veriyor olması, spesifik bir konuda çok ayrıntılı ve çok kapsayıcı yayınlar oluşturması, birinci el kaynaklardan çalışmış olması ve İzmir Yahudi kültürüne yapmış olduğu katkıları ile takdir edilmiştir.

YILMAZ GÖÇMEN

"YÜZ YILLIK NOTALAR"

TİRE BANDOSUNUN DESTANSI ÖYKÜSÜ" KİTABI

Tire'de doğan ilk ve ortaöğretimini Tire'de tamamlayan Yılmaz Göçmen; Gökçeada (İmroz) Atatürk İlköğretmen Okulu'ndan mezun olur. 1969 yılında İlkokul Öğretmeni olarak göreve başlar.Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik ve idarecilik yapar. 1981 yılından 1987 yılının sonuna kadar Almanya'da Türk işçi çocuklarının eğitiminde görev alır. 1987 yılında yurda döndükten sonra iki üniversite bitirir. 1999 yılında emekli olur. Bu süreçte çeşitli kurumlarda idarecilikler yapar. Yılmaz Göçmen bugüne kadar TRT'nin çeşitli programlarında görev alır. Bunlar arasında Altın Kanatlar Belgesel Programı'nda Tire Koordinatörü olarak; 2009 yılında Bayrampaşa Belediyesi ile TRT'nin ortaklaşa organize ettiği "Balkanlarda Ramazan" programında Makedonya bölümünde görev yaparak, Küçük Menderes Havzası Anıt Ağaçlar programında, Tire'deki El Sanatları'nın tanıtımı programında yer alarak 2015 yılında "Yeni Şükran Oteli" isimli yedi bölümlük belgesel dizi programında başrol oyuncusu olarak görev yapar. Çin televizyonları için çekilen Tire Pazarı ve Tire Tarihi Yerleri programında Tire'yi tanıtır. Dünya'da otuzdan fazla ülkeyi görme fırsatı bulan Yılmaz Göçmen, Eski Tire ile ilgili yaklaşık beş bin fotoğraftan oluşan bir arşive sahiptir.

Yüz Yıllık Notalar – Tire Bandosunun Destansı Öyküsü kitabında; Kurtuluş Savaşı'ndan sonra Atatürk'ün Nazilli'yi ziyaretinde kendisini karşılayan esnaf, çiftçi ve memurlardan oluşan kadrosu ile kurulmuş olan Tire Belediyesi Armoni Bandosu'nun kuruluşunu ve hatıralarını ele almaktadır.

"Bu kitabın yazılma sebebi, 1922'den 2002 yılına kadar 80 yıl boyunca hiçbir kurumdan tek bir kuruş ücret almadan hizmet eden bando elemanlarıdır. Görevlerini bir gün dahi aksatmadan yerine getiren, şehrin kültür ve sanat hayatına önemli katkılarda bulunan bu insanların unutulup gitmesine gönlüm razı olmadı. Umarım o aziz kahramanların yakınları ve bu şehri sevenler bu kitabı beğenecektir."

Yılmaz Göçmen

Türk Eğitimci, Araştırmacı Yazar

Bando gibi yok olmak üzere olan, başka kimsenin üzerine bir şey yayınlamadığı bir konuyu seçerek bandonun unutulmamasını sağlaması kitapta yazılı ve görsel belgeleri kayda geçirmiş olması takdir edilmiştir.

NESİM BENCOYA

SEFARAD KÜLTÜR FESTİVALİ

İzmir kentinin ve 16. yüzyıldan itibaren, özellikle bugünün Konak ilçesinin etnik mozağının önemli bir bileşeni olan Sefarad toplumunun hafızasında büyük bir kültür birikimi barınmaktadır. Sefaradlar Anadolu'ya geldiklerinde sadece kendi kültürlerini getirmemiş, yüzyıllar boyunca Müslüman ve Hristiyan toplumu ile yan yana, iç içe yaşamanın sonucu olarak bu kültürlerden birçok öğeyi de kucaklamışlardır. Sonuçta, müziği, mutfağı, gelenekleri ve sanata yansımaları ile dünyada tek olan, İzmir'e özgü bir Sefarad kültürü ortaya çıkmıştır. Festival her yılın Aralık ayında, Sefarad Yahudilerinin "Işıklar Bayramı"nı İzmir'de yaşayan tüm kültürel gruplarla birlikte kutluyor, müzikten yemeğe, tarihten edebiyata, sinemadan tiyatroya, kültürler arasında bir diyalog oluşturuyor ve tüm Akdeniz havzasında tek Sefarad Kültür Festivali olma sıfatını taşıyor.

İyi bir hedefle başlatılan Festivalin ileride yurt dışına yayılmayı planlaması, kültürel etkinlikleriyle İzmir'e katkıları takdir edilmiştir.

SAADET ERCİYAS

İZMİR AH! TARIK DURSUN K.'NIN SEMTLERİ (KABARTMA HARFLERLE -BRAİLLE ALFABESİ- BASILMIŞ KİTAP)

Heyamola Yayınları'nın "İzmirim" serisinde "41 Yazar 41 Semt" kitapları arasında yayımlanan "Tark Dursun K.'nin Semtleri İzmir Ah!" adlı kitap, TÜRGÖK'e bağış karşılığı görme engelliler için kabartma harflerle (Braille Alfabeti) basılmıştır. Çalışmanın amacı, görme engelli bireyler için basılan kitapla farkındalık yaratmak olmuştur.

İzmirli bir yazar üzerinden engelli bireyleri düşünerek hazırlanan yayın takdir edilmiştir.

“İzmir Ah! Tarık Dursun K'nin Semtleri”
on yıl sonra görme engelli kitapseverler için
Braille alfabesinde basıldı...

SAADET ERCİYAS'IN
“İZMİR AH!
TARIK DURSUN K'NIN
SEMTLERİ” KİTABI
ON YIL SONRA
GÖRME ENGELLİ
KİTAPSEVERLER İÇİN
BRAILLE ALFABESİNDE
BASILDI...

DOÇ. DR. YURDAGÜL BEZİRGÂN ARAR

"KENT VE BELLEK; SEMT SEMT İZMİR" TV PROGRAMI

Kent ve Bellek: Semt Semt İzmir ismini taşıyan bu TV programında öncelikle, İzmir kent belleğine, kentin kolektif hafızasına bir katkıda bulunmak ve yine kentin tarihi, kültürel geçmişi ve birikimine ilişkin bir farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

Program, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Yurdagül Bezirgân Arar tarafından hazırlanıp sunulmakta ve Ege Üniversitesi Medya Uygulama ve Araştırma Merkezi stüdyolarında çekilerek 15 günlük periyodlarla banttan yayınlanmaktadır. Program yayınlanacağı gün ve saatte Ege Üniversitesi TV

web sitesinde anlık, daha sonra youtube kanalından süresiz erişilebilir şekilde izlenebilmektedir.

Program içeriği, İzmir kent belleğine insan hikâyeleriyle, mekânlarla, tarihi ve sosyo-kültürel birikimiyle semt anlatıları perspektifinden odaklanan İzmir Semt Kitapları yazarları ve diğer yazar ve araştırmacılarla yapılan söyleşilerden oluşmaktadır.

Kamuya yönelik hizmet vermesi ve bu hizmetin sürekliliği, bilimselliği ile seyirciye ulaşması ile takdir edilmiştir.

Tarihsel Çevre ve Kültür Varlıklarını Koruma Dalında Katkı Ödülü

KENT ve BELLEK

Sent Sent İzmir

Bu Haftaki Konuk

Dr. Öğretim Üyesi Ertan DAŞ
EÜ Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi

Konu
Tire

Doç. Dr. Yurdağül BEZİRGAN ARAR'ın
sunumuyla
31 MART PERŞEMBE 14:00'te
Sigfalo

KENT ve BELLEK

Sent Sent İzmir

Bu Haftaki Konuk

Mert RÜSTEM
Fotografçı-Koleksiyoner

Konu
Dünden Bugüne Karşıyaka

Doç. Dr. Yurdağül BEZİRGAN ARAR'ın
sunumuyla
26 MAYIS PERŞEMBE 14:00'te
Sigfalo

KENT ve BELLEK

Sent Sent İzmir

Bu Haftaki Konuk

Orhan BERENT
Yazar

Konu
Öteki İzmir'in Çocukları
(Yapıcıoğlu, Basmane, Balıkuyu,
Darağacı, İşçiler Caddesi, Mortake)

Doç. Dr. Yurdağül BEZİRGAN ARAR'ın
sunumuyla
25 KASIM PERŞEMBE
14:00'da
Sigfalo

KENT ve BELLEK

Sent Sent İzmir

Bu Haftaki Konuk

Prof. Dr. Emel KAYIN
D.E.Ü. Mimarlık Fakültesi Öğretim Üyesi

Konu
İnciraltı

Doç. Dr. Yurdağül BEZİRGAN ARAR'ın
sunumuyla
12 MAYIS PERŞEMBE 14:00'te
Sigfalo

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu
Okul Projeleri Teşvik Ödülü Kategorisi

SEVGİ NE YANDAN GELİRSE GELSİN

*Açıldı mı kapı
İç de duyar sevinci
Dış da
Pencere içe mi bakar
Dışa mı
Belli mi
Sevgi ne yandan gelirse gelsin
Girer içeri.*

*Cengiz Bektaş (1934-2020)
Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi
Eylül 1978, S: 324, S. 385*

Tarihi ve
Kültürel
Miras
Konulu
Okul
Projeleri
Teşvik Ödülü

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri Teşvik Ödülü

İlk ve orta öğretim düzeyinde hazırlanmış öğrenci çalışmaları bu kategoride değerlendirilir. Ödül ilgili okula verilir.

Çocuk ve gençlerin tarihi mirasa ve çevreye duyarlılıklarını geliştirmek, bir koruma kültürü oluşturmak ve yaygınlaştırmak amacıyla bağlı bulundukları eğitim kurumu önderliğinde gerçekleştirdikleri çalışmaları onurlandırmak temel hedeftir. Bu kategoride, İzmir'in tarihi değerlerine yönelik resim, heykel, fotoğraf, maket ürünlerini içeren sergi, okul dergisi, belgesel, araştırma, drama, dans, şiir etkinlikleri v.b. yazılı ve görsel ürünler, değerlendirilir. Çalışmaların öğrencilerin eğitim basamağına uygun yaratıcı bir üretim biçimini yansıtması, yeniden başvurularda tekrara düşülmemesi beklenmektedir. Öğrencilerin tarihi değerlere, tarihi çevre ve koruma kültürüne yönelik kazanımları, değerlendirmede göz önünde bulundurulacak temel ölçüttür.

Değerlendirme Kriterleri :

- A. Koruma bilincini geliştirmesi,*
- B. Yerel-mekânsal tarihi konu edinmesi,*
- C. Yerel-kültürel mirasın araştırılmasını özendirecek motivasyon sağlaması,*
- D. Öğrencilerin aktif katılımcı olması,*
- E. Tekrara düşmeyen, yaratıcı / yenilikçi projelerin üretilmesi.*

MODERN İZMİR'DEN BİR HAFIZA MEKÂN ÖRNEĞİ

SÜGE AKADEMİ

Okul Müdürü: Umut DİLSİZ

Akademik Danışman: Doç. Dr. Erkan SERÇE

Proje Hazırlayan Öğrenciler: Eda Rengin ERŞAR, Alin AŞIM, Lara BULUT, Ceyda ŞENÇALIŞ, Ayşegül KIZILDERELİ, Yağmur ÇEKİÇ, Ülkü Gülce ÇELİK, Defne TİM, Lal BARIŞ, Gizem KILIÇ, Gülce ÇETİN, Deniz YEŞİL

Frenk Caddesi'nin tarihi, kültürel, sosyal, ekonomik ve mimari özellikleri üzerinden 19. yüzyıl başlarındaki İzmir'in kentsel imajının ne olduğunu anlamaya ve anlatmaya çalışmak isteyen öğrenciler; yaptıkları literatür araştırmasından sonra 1905 İzmir Sigorta Planında belirledikleri güzergâh üzerinde proje danışmanı olarak belirlenen Doç. Dr. Erkan SERÇE ile bir alan çalışması gerçekleştirilmişlerdir. Bu çalışma ile 'yoğun ticaret işlevinin Büyük Vezir Han'ın önünden Mahmudiye Caddesi ile başladığı, Photini Meydanı'nda bir kıvrım yapıp buradan Sultaniye Caddesi olarak Fasula Meydanı'na kadar uzandığı görülmektedir.

Daha sonra Teşrikiye ve Mesudiye adlarıyla devam eden Frenk Caddesi'nin günümüz Alsancak Kıbrıs Şehitleri Caddesinden geçerek Punto limanına kadar gelmekte' olduğunu tespit etmişleridir. Caddenin, sahip olduğu tarihsel ve mimari özellikler doğrultusunda oluşturulan metinlerle bir belgesel hazırlanmış, elde edilen tüm bilgiler bir proje raporu ile ortaya konmuştur.

"Bizler bu çalışmamızla, kentimize ait mekânsal hafıza öğelerini araştırarak edindiğimiz yeni araçlar, beceriler ve bilgilerle yaşadığımız kente olan aidiyetimizi daha da güçlendirdik. İnaniyoruz ki; günümüzde yaşanan küresel değişim karşısında tarihi ve kültürel mirası korumak için çaba sarf etmek, bu değişimin daha insani boyutlarda gerçekleşmesine de katkı sağlayacaktır."

Modern İzmir'den Bir Hafıza Mekan Örneği; Frenk Caddesi 1. Bölüm

Modern İzmir'den Bir Hafıza Mekan Örneği; Frenk Caddesi 2-3. Bölüm

Fotoğraflar: Okul Arşivi

MANİLERLE EL DOKUMALARIMIZ

İTÜ GELİŞTİRME VAKFI

Okul Müdürü: Nurten ULAŞ

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Pınar ÖNGEL, Tuğçe Seyhat TUNCEL

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Elif DOĞANTAY, Batu KIVANÇ, Yiğiter TUTARLAR, Emir Baran ÖZDEMİR, Zeynep ERSOY

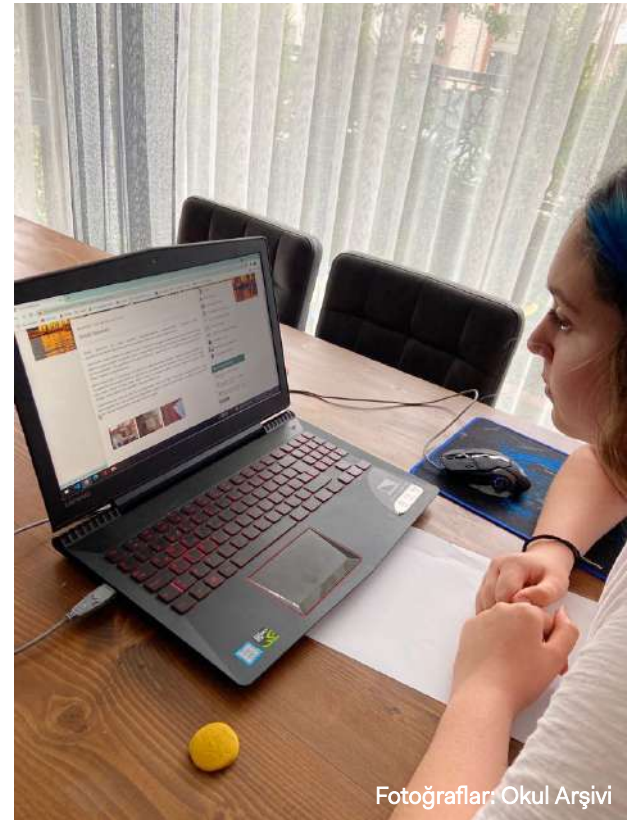
Öğrenciler Aliğa, Tire ve Bergama ilçelerine özgü geleneksel halı ve kilim motiflerini kullanarak şehrin tanıtımına katkıda bulunmak ve konu ile ilgili bilinç oluşturmaya hedeflemişlerdir. Çalışmalarına tez ve makaleleri inceleyip halı ve kilim desenlerini tanıdıktan sonra (Aliğa Helvacı Kilimi, Beledi Dokuması-Tire, Yağcıbedir Bergama El Halısı) internet görüntüleyici üzerinden 'pixiz' uygulamasını kullanarak kilim ve halılara ilişkin görselleri çizime çevirerek bir boyama kitabı oluşturmuşlardır. Oluşturulan kitaba kısa bilgilendirmelere ek olarak kendilerinin oluşturdukları manileri eklemişlerdir. Yaptıkları eğlenceli çalışma sayesinde edindikleri bilgilerin akıllarında kalıcı bir iz bıraktığını belirtmişlerdir.

Manilerden örnekler;

Yürür derler adımıza,
Yörük olduk dilinize,
Alı, karayı moru aldık;
Seriverdik yerimize.

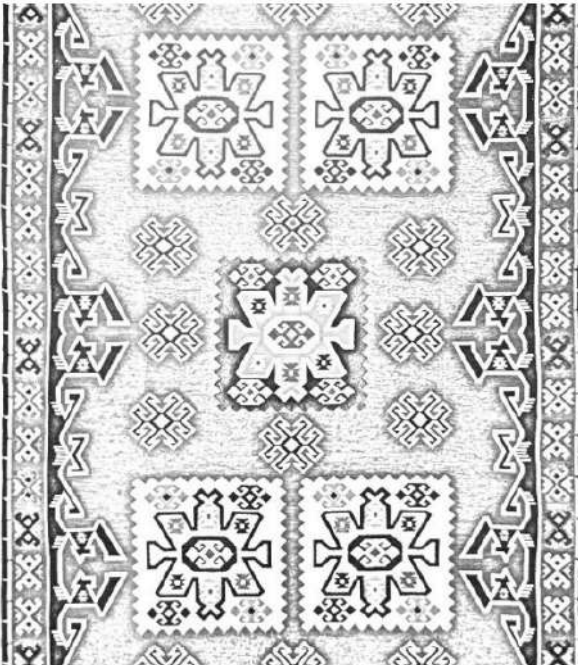
Bin ağaca yaprak olduk,
Yapraktan göğe can olduk,
Göğe gündüz ışık olduk,
Serildik yere kitap olduk.

Yağcıbedir yürüğüyüz biz,
Gazi Danişmend'e yareniz biz,
Ege topraklarında kadımız biz,
Her ilmekte var derdimiz.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

Bergama Şark Kilimi

Bergama Kilim

İplik olur mihraba uzanır,
Alast, karası buluşur da,
Yıldızlara ilişir,
Yıldız yere kilim olur.

KÜLTÜREL MİRASIMIZI KORUMAYA KATKIMIZ: KARABEL KAYA KABARTMASI İNCELEMESİ İZMİR ÖZEL ÇAKABEY ORTAOKULU

Okul Müdürü: Kezban Ferah San USLAN

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Öner CAN

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Meldanur ŞENER

Kültürel mirasımızı koruma konusunda yakın çevresindeki bilinç düzeyi hakkında araştırma yapmak, bu bilinci oluşturmak, geliştirmek ve toplum içinde yaygınlaşmasını sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmaya; arkeoloji, kaçak kazılar ve kültürel mirasın korunması hakkında detaylı bilgiler edinmek için Arkeolog Doç. Dr. Duygu Sevil AKAR TANRIVER ile röportaj yapmakla başlayan Meldanur ŞENER, harap edilen tarihi alanlara örnek olan Kemalpaşa ilçesindeki Karabel Kaya Kabartması'nın yerinde incelenmiştir. Bu örnek üzerinden de bölge halkına derecelendirme soruları yönelterek anket çalışması yapmış ve katılımcılara hazırladığı broşürü vermiştir. Yaptığı araştırmaları okulda arkadaşlarına sunmuş ve okul gazetesinde yayınlanmasını sağlamıştır.

"...Bu bilincin oluşturulmasıyla diğer bir yandan ülkemizdeki kültür turizmini canlandıracak ve ülke ekonomisine destek olacaktır. Yurt dışındaki örneklerde kendi coğrafyamızdan giden tarihi değerler çok ziyaretçi alırken, bu eserlerin geldiği yerler olan topraklarımız da ilgi çekmektedir. Daha önce de ülkemizde yer alan Pergamon Akropolü'nün ortalama 252.000 kişi tarafından ziyaret edildiğine değinmiştik. Ayrıca Unesco gibi saygın kuruluşların dikkatini çekmek de eserlerimizin duyulmasında önemlidir. Örneğin Efes antik kenti Unesco dünya mirası listesine alındıktan sonra ziyaretçi sayısı %65 artmıştır..."

Öneri:

"... Karabel Kaya Kabartmasının kültürel anlamdaki değerinin bilmediğini belirtenlerin daha çok çocuk ve genç kesim olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda projemiz kapsamında, Türkiye'de yok olan Kültürel Miras hakkında farkındalığı artırmak için, özellikle çocuklara küçük yaşta farkındalık sağlamak adına ilköğretim müfredatına sosyal bilgiler dersinin dışında seçmeli olarak "ülkemizdeki kültürel mirasımız" dersinin konulabileceği düşünülmektedir..."

Şekil 1. A) Tarla olarak kullanılan Kastabala-Hierapolis Antik Kenti (Ertuğrul, 2015a). B) Ahr olarak kullanılan 1500 yıllık Komk Manastırı (Ertuğrul, 2015b). C) Definecilerin üzerine çukur kazarak harap ettiği yıllık Roma mozaikleri (Ertuğrul, 2015c).

Şekil 2. Son yıllarda yakalanan kaçak kazılara bazı örnekler A) İzmir Ödemiş'te bulunan 6. yy Roma dönemi mozaikleri (Anadolu Ajansı, 2022) B) Bizans ve Osmanlı dönemine ait eserlerin bulunduğu Manisa'da bir evin içerisindeki kaçak kazı (Anadolu Ajansı, 2021a) C) 2700 yıllık mozaik ve sütunların bulunduğu İzmir'de bir evin bahçesindeki kaçak kazı (Anadolu Ajansı, 2021b).

Şekil 3. Ülkemize iadesi sağlanan bazı eserler A) ABD Sınır ve Muhafaza Bürosu Tarafından Müsader Edilen 21 Adet Çömlek (2022), B) İngiltere'den iadesi sağlanan gaga ağızlı testi (2021), C) ABD'den iadesi sağlanan adak heykeli "Kybele" (2020) D) İtalya'dan iadesi sağlanan Lidya yazıtı (2020) E) Fransa'dan iadesi sağlanan bronz dağ keçisi heykeli (1 adet) (2018) F) ABD'den iadesi sağlanan Aphrodisias eserleri (6 adet) (1980) G) Danimarka'dan iadesi sağlanan Konya Beyşehir Eşrefioğlu Camii giriş kapısı panoları (2 adet) (1999) H) İngiltere'den iadesi sağlanan Divriği Ulu Camii'ne ait ahşap paneller (4 adet) (1999) I) Almanya'dan iadesi sağlanan Boğazköy Sfenski (1 adet) (2011) (Yurt Dışından İadesi, 2022).

Şekil 4. Bergama Zeus Tapınağı A) şu an yer aldığı Pergamon Museum B) Kaçırıldığı İzmir Bergama'daki gerçek yeri (Akdemir, 2020).

2.4.2. Milet Agora Kapısı
Arkeolog Theodor Wiegand kazı ekibiyle işe, önce önemli yapıların bulunduğu yerlerde başladı. 1899'da başladığı kazılarda toprak altından çıkardığı mimari parçaları Berlin'e gönderiyordu. Bunlar arasında Güney Agora diye adlandırılan bir Roma çarşısının Kuzey Kapısı da vardı. Bu yalnız bir kapı değil, 15 metre yüksekliğinde müteşem bir anıttı. MS. ikinci yüzyıl ortalarında imparator Antonius Pius zamanında yapılmıştı. Şekil 5'te

Şekil 5. Ülkemizden kaçırılıp Pergamon Museum'da sergilenen Milet Agora Kapısı (Demir ve Yüksel, 2017).

Şekil 6. Karabel Kaya Kabartması'nın farklı görüntüleri (Bilgin, 2019) A) 1965 Moritz Bush'un Karabel çizimi B) harap edilmeden önceki hali C) harap edildikten sonraki görüntüsü.

Şekil 7. Röportaj yapılan kişilere sunmak için hazırlanan broşür.

Şekil 8. Karabel Kaya Kabartması gezisinde çekilen bazı fotoğraflar.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

GEÇMİŞİN PARÇALARI GÜNÜMÜZDE BİRLEŞİRSE UKEB OKULLARI

Okul Müdürü: Ali Mahmut AKÇA

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Nil AKINCIBAY

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Eliz BOZKURT, Asya DUMAN, Nil GÜNDÜZ, Azra TÜRKCAN, Zeynep Ertuğrul, Irmak DALGIÇ

2019 yılında Yeşilova höyüğünü ziyaret eden öğrenciler Kazı Başkanı Doç. Dr. Zafer Derin'den devam eden arkeolojik kazılar ve çıkarılan parçaların nasıl birleştirildiği, restorasyonun nasıl yapıldığı hakkında geniş çaplı bilgi edindikten sonra okul bahçesinde bir testi kırıp, kırılan parçaları toprak altına gömmüşler ancak Pandemi nedeni ile projeye ara vermek zorunda kalmışlar. Geçen iki yıl ardından projeye emek veren öğrenciler projeyi tamamlayamadan okuldan mezun olmuşlar. 2021 yılında projeye yeni katılan öğrenciler toprakaltından parçaları çıkartıp İzmir Arkeoloji Müzesi arkeoloğu Pınar TUNÇ ALTUN ile çevrimiçi platformda bir araya gelerek, geleceği anlamak için geçmişi aydınlatmanın önemini kavrama yönünde adım attıkları sohbeti keyifle geçirmişler.

Arkeolojik kazılarda çıkan parçaların nasıl birleştiği konusunda Doç. Dr. Zafer DERİN'den edindikleri bilgilerin üzerinden öğretmenleriyle birlikte geçtikten sonra pişmiş toprak tek kuplu testinin kalan parçalarını birleştirmiş, boşluk kalan kısmının içine balon şişirerek alçı ile formu tümleyip projeyi bitirmişler.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

BUCA'NIN KÜLTÜREL MİRASI

BUCA BİLSEV KOLEJİ

Okul Müdürü: Bakiye ÖZKAN

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Merve BURSA, Cansu GÜLER

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Ela KORKMAZ, Elif KORKMAZ, Nuray Ezgi ÖZDEMİR, Asya ÖZKAYA, Berranur İNCİ, Sedef ÇETİN, Kuzey FİLİZ, Ehlinaz ASLAN, Yağmur YILMAZ, Beren ELMASOĞLU, Nehir AVCI, Melek Fadime ORMANTEPE, İrem KARAKAYA, Ayaz BOZ, Seray KARAKAYA, Nehir CİNGÖZ, Eylül COŞKUNER

Unesco Kulübü olarak 2018 yılından bu yana kitaplar, makaleler, belgeseller ve geziler ile yerel kültürel miras hakkında farkındalık kazanan öğrenciler; edindikleri bilgileri ve deneyimleri 'Buca Kültürel Miras Sergisi' ile arkadaşları ve aileleri ile paylaşmışlardır. Pişano dinletisi ile başlayan program akışı onur konuğı olarak davet edilen gazeteci yazar Tayfur GÖÇMENOĞLU' nun konuşmasının ardından öğrencilerin deneyimlerini paylaştığı sunumlarla devam etmiştir. Hazırladıkları 'budja haritası' nın içeriğı sergi aracılığıyla detaylı olarak aktarılmış.

Fotoğraflar: Okul Arşivi

NAZAR BONCUĞUNUN GİZEMLİ YOLCULUĞU

UĞUR OKULLARI

Okul Müdürü: Gülbin Beyaz KALDAN

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Ayşe ÜNAL, Özge KARKI, Sevcan GERİDÖNMEZ

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Üçüncü sınıf seviyesindeki tüm öğrencilerimiz.

Projelerine; nazar boncuğu hakkında sorular sorarak başlayan öğrenciler, İzmir'de nazar boncuğu yapımının ilk ortaya çıkış hikâyesini, ham maddesinin ne olduğunu, üretim aşamalarını, türlerini ve günümüzde ne tür amaçlar için kullanıldığını öğrendikten sonra yazar Fatma DİRİCAN PEŞEMEN ile 'yaratıcı yazma' ve 21. yüzyıl atölye çalışması ile sunumda yer alan bazı kavramlar ve 'nazar boncuğu' temasından yola çıkarak her biri kendi masalını yazmıştır. Ardından sanat atölyesinde nazar boncuğu kullanarak makromeden anahtarlıklar yapmışlardır.

Boncuk ustası Uğur Karataş'ın okullarında gerçekleştirdiği sunum ile üretiminin inceliklerini, yaşadıkları zorluklar üreticisinden dinledikten sonra Nazarköy'e gezi düzenlemişlerdir. Gezi esnasında üretim ocaklarında kendi boncuklarını yapan öğrenciler, ustaların işinin ne kadar zor olduğunu deneyimleyerek anlamışlar ve nazar boncuğu kullanarak kendi bilekliklerini tasarlamışlardır.

Gezi dönüşü öğretmenlerinin hazırladığı 'gezi güncesi' formu ile edindikleri bilgilerin ve deneyimlerin pekişmesi sağlanmıştır. 3.sınıfların her şubesi bir proje adı önerisi sunmuş daha sonra her sınıfın önerisini ailelerinin oylayabileceği Google form oluşturulmuş ve en çok oyu alan 'Nazar Boncuğu'nun Gizemli Yolculuğu' adı projenin adı olarak kullanılmıştır. Projenin en başında ön test ile yanıtladıkları soruların benzerlerini son bir testle tekrar yanıtlayarak, ilkinde yanlış yanıtladıkları sorulara artık doğru cevap verebildiklerini görmüşlerdir. Yaşadıkları şehrin tarihi ve kültürel değerlerini öğrenmek amacıyla yola çıkan öğrenciler, projeyi gerçekleştirirken hem eğlendiklerini hem de öğrendiklerini belirtmişlerdir.

İZMİRLİ ÖRNEK CUMHURİYET KADINI AYŞE MAYDA İZMİR ÖZEL TÜRK KOLEJİ ANADOLU LİSESİ

Okul Müdürü: Ersoy FİLİZ

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Metin TİRE

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Berrak ÖZCAN, Arda BALIN, Alara KALEMCİ, Zeynep KILINÇ

Bu çalışmada ülkemizin ilk kadın ortodontistlerinden biri olan İzmirli Ayşe MAYDA' nın yaşamı incelenerek, örnek cumhuriyet kadını olmasını sağlayan eğitimi, özel ve mesleki yaşamı, başarıları, yardım severliği, insanlık yararına çalışmaları, İzmir kent kültürüne katkıları ve toplumumuza rol model oluşturan davranışları ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmaya Ayşe MAYDA' nın henüz hayatta olduğu 2019 yılının ekim ayında başlanmış ve 2020 yılı haziran ayında tamamlanmıştır. Yaşamını incelenmeye karar verdiklerinde Ayşe MAYDA'dan izin alınmış, evinde çekim yapılarak görüşmelere başlanmış, pandemi dönemi başladıktan sonra da gerekli sağlık önlemleri alınarak ve onayı ile görüşmelere devam edilmiştir. 2021 yılının Aralık ayında Ayşe MAYDA 105 yaşında vefat etmiştir. Çalışma onun 105 yıllık yaşamının son görüşmelerini kapsaması nedeniyle de özel bir öneme sahiptir.

İnternet ortamında ve görsel basında yapılmış olan haberler taranarak notlar çıkarılmıştır. Ayşe MAYDA' yı yakından tanıyan, onunla çok sayıda ortak çalışma yürütmüş olan İTK Latife Hanım Köşkü Kurucu Müdürü, Atatürk Araştırmacısı Ahmet GÜREL ile yüz yüze, bu çalışma sonrasında kendisi de vefat etmiş olan sivil toplum gönüllüsü Sancar MARUFLU ile telefon ve mail üzerinden görüşmeler yapılmıştır.

Sancar Maruflu ölmeden bir yıl önce gerçekleştirilen görüşmede onun için "Ayşe MAYDA, İzmirli kadınların gururu bir efsanedir. İzmir'de ve Türkiye'de kadınlara değer verilmesini sağlayan bir öncüdür. Onun yetiştiği dönemlerde kadınlar en çok öğretmenlik yapabilir, öğretmen olarak düşünülebilirdi. Oysa Ayşe MAYDA ve onun gibi yalnızca bir avuç kadın, öncü oldular. Önce eğitilmiş kadınları çevrelerine toplayıp, örgütlü kadın aydınlanmasını başlattılar. Ezilen muhtaç kadınlara ulaşmaya, onların elinden tutmaya çalıştılar" demiştir.

Öğrenciler bu çalışma sürecinde Ayşe Mayda'nın yaşamı üzerinden Genç Cumhuriyet sürecinde bir kadının neler yapabileceğine tanıklık etmiş, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemini içselleştirmiştir. Sonuç ürün ise Cumhuriyet'in yetiştirdiği örnek bir kadının yaşamını kapsayan bir biyografidir.

"GÖLGEDE KALMIŞ İZMİRLİ BİR YURTSEVER RAHMETULLAH EFENDİ (ÇELEBİOĞLU) ÖVGÜ TERZİBAŞIOĞLU ANADOLU LİSESİ

Okul Müdürü: Serdal ATAV

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Gonca TİRE

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Yağmur KALKAN, Furkan BATTAL, Doğa BOZ, İrem Nur ÖKSÜZ

Mustafa Kemal ATATÜRK ile Latife Hanım'ın Uşakizade Köşkünde yapılan evlilik töreninde, geleneksel dini nikâh dışında medeni nikâhın örneklerini sergileyen, Zübeyde Hanım ile Latife Hanımın sevgi ve saygısını kazanmış, çağdaş düşünce yapısına sahip, gölgede kalmış bir isim olan İzmir Müftüsü Rahmetullah Efendi'nin yaşamını inceleyip, araştırarak yaşadığı evi inceleyerek onun hakkında bir biyografi elde etmişlerdir. Öğrenciler bu çalışma ile Rahmetullah Efendi'nin İzmir'in kurtuluşu için direniş gösteren, cumhuriyet değerlerine bağlılığı ile bilinen bir kimlik olarak İzmir'de bıraktığı izi de gün yüzüne çıkararak öğrenmiş ve tanınmasına vesile olmuşlardır.

Paşa, Uşakizade Latife Hanım ile 29 Ocak 1923 tarihinde gerçekleşecek bu nikâh öncesinde Müftü Rahmetullah Efendi ile görüşmüş, ona "Nikâh nedir?" diye sormuştur. Müftü "nikâh bir akittir, şahitler huzurunda verilen bir sözdür." yanıtını vermiştir. Atatürk, nikâh esnasında yapılan diğer uygulamaları sorduğunda ise müftü, "onlar daha sonra çıkmış uygulamalardır, dini olarak hiçbir değeri yoktur. Önemli olan iki kişinin şahitler huzurunda karşılıklı söz vermesidir." şeklinde açıklama yapmıştır.

İZMİRİM, TARİHİM, MAKETİM

ANAFARTALAR İLKOKULU

Okul Müdürü: Samet BAŞKONUŞ

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Samet BAŞKONUŞ, Tevfik Sezgin AKAN, Nilüfer CANSIZ, Semra ERTAÇ

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Bengü BÜYÜKALP, Ahmet Çınar ATİK, Songül SEZER, Yusuf Emir ÖZENCİ, Öykü Nira TAŞÇIOĞLU, Nehir KESKİN, Nursema ÜNVER, Muhammed ÇETİN, Çiğdem Nergiz MORALI, Emine SANIK, Amara ALTUN, Kevser SEZER

Okul yönetimi, ilkokul öğrencilerinin katılacağı maket yarışması düzenler. Şartname ve değerlendirme ölçeği sınıf panolarına asılır. Yarışmaya katılacak eserlerde, ahşap, mermer, çakıl taşı, strafor, mukavva, alçı gibi malzemeler kullanılabileceği gibi geri dönüşümlü cam, kâğıt-karton, plastik, kompozit, metal vb. ambalaj atıklarından da faydalanılarak maketler yapılabilir. Genç nesillerde tarih bilincinin artırılmasını sağlayacak ve teşvik edecek içerikte özgün çalışmalar olması beklenmektedir. Sergilenmek üzere seçilen maketlerinin sunumunu öğrenciler değerlendirme sırasında yapacaklardır ve seçici kurul tarafından sergilenmesi uygun görülen maketler daha sonra okul idaresinin belirleyeceği bir tarihte sergilenecektir ancak pandemi nedeni ile okul sergisi düzenlenememiş, sanal sergi yapılarak tüm öğrenci ve velilerin ulaşması sağlanmıştır.

SAKLI KALMIŞ BİR DEĞER

İZMİR KLAZOMEN KARANTİNA ADASI

İZMİR TED KOLEJİ

Okul Müdürü: Berna KURTULUŞ

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Eda Vicdan AKTAŞ

Projeyi Hazırlayan Öğrenciler: Beren TÖR, Mustafa KOCABAŞOĞLU (8. Sınıf)

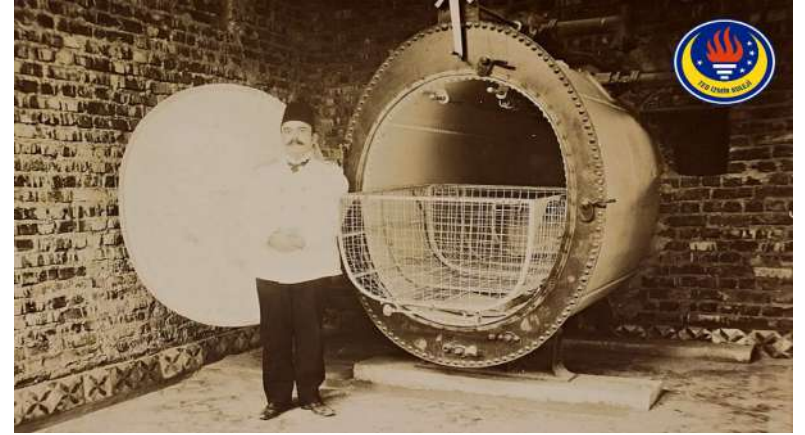
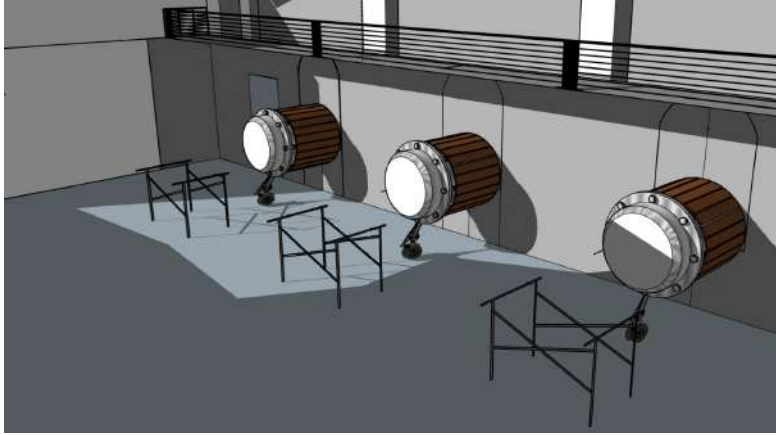
Urla Klazomenai Karantina Teşkilatı'nı çocuklar gözünden tanıtmak amaçlanmıştır. Bilgisayar ve çizim programları ile gerçeğe yakın bir şekilde Urla Karantina Adası'nı insanların gözünde canlandırmaya çalışmışlardır ve adayı ve adanın çalışma prensibini anlatan proje raporu hazırlamışlardır. Projelerini Akıllı kutu ve youtube videosu ile sunmuşlardır.

"Bulaşıcı hastalıkların yayılım hızlarının artması sonucunda Osmanlı Devleti, ülkenin sağlık sınırlarını kontrol etmek amacıyla Karantina Teşkilatı'nı kurmuştur. Sultan Abdülaziz devrinde 1866-1869 yıllarında yapımına başladığı düşünülen Klazomenai Tahaffuzhanesi, Amerika ve Hırvatistan'dan sonra dünyadaki en önemli karantina adalarından biridir. Urla Klazomenai Adasındaki Tahaffuzhane'nin yeterince insanlar tarafından bilinmediğini fark ettik.

Karantina Adası'nı ve adadaki gündelik düzeni, işleyişi, tarihi fotoğraflar ve döneme ait bilgilerle bilgisayar ve çizim programları kullanarak, görsellerle zenginleştirerek, zihinlerde canlandırmayı hedefledik. Tarihi mekânlara ilişkin görsel algımızı canlandıran materyallerin yeterince olmayışı bizi bu çalışmaya itti. Dolayısıyla tarih bilincimizi güçlendirmek için teknolojiye de yararlanmanın faydalı olabileceğini düşündük. Bu çalışma ile tarihin bizlere bıraktığı mirası koruma ve sahip çıkma sorumluluğunu oluşturmayı amaçladık. Öncelikle ülkemizde daha sonra dünya genelinde bu çok önemli tarihi mekânı ve mirasımızı bilinir ve görülür kılmayı hedefledik. Anahtar Kelimeler: Tebhırhane (Dezenfeksiyon İstasyonu), Karantina,Tahaffuzhane,Klazomenai,Salgın

SAKLI KALMIŞ BİR DEĞER: İZMİR KLAZOMEN TAHAFFUZHANESİ

Fotoğraflar: Okul Arşivi

KEMERLATI'NI GEZİ-YORUM

ÖZEL İZMİR AMERİKAN KOLEJİ

Okul Müdürü: Didem ERPULAT

Projeye Katkıda Bulunan Öğretmenler: Esra ULUZ DEMİR - Sema GÜR

Proje Hazırlayan Öğrenciler: Lise 2 Seviyesindeki Tüm Öğrencilerimiz

Kentli tanıdığı yeri benimser, korur, tanıtır fikriyle öğrencilerin hem tarihsel bakış açısıyla hem de kentte yaşayan bireyler olarak tarih boyunca İzmir'in ticaretinin can damarı olan kültürel olarak bir gök kuşağı olan Kemeraltı'nı bu bilinçle gezerek deneyimlerini afiş ve filme dönüştürmüşlerdir. Lise 2 öğrencilerinin müfredatta geçen han-ticaret-ekonomi bağlamında İzmir'in kalbi Kemeraltı ve Kızlarağası Hanı'na iki ya da üç kişilik gruplar halinde gezi yapıp, filmler çekmişlerdir. Bunun için kendilerinin hazırladığı yönergeyi adım adım izlemişler. Gezi sürecinde çektikleri fotoğraflardan afişler hazırlamışlardır. Filmlerini ise onlara verilen linklere ekleyerek QR kod oluşturup afişlerine eklemişler. Projelerini 09.06.22'de TARKEM ve EĞİAD iş birliği ile Portekiz Sinagogu'nda düzenlenen açılışla sergilemişlerdir. (09.06.22) Sergi iki gün boyunca ziyarete açık kalmıştır.

Tarihi ve Kültürel Miras Konulu Okul Projeleri Teşvik Ödülü

Fotograflar: Okul Arsivi

